

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

189
Anul 20
ianuarie 2026

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

Iarna

François Boucher

CUPRINS

Mihai Eminescu/ Poezii...3
Ionel Novac/ Cărările regale ale Transilvaniei/...4
Gruia Cojocar / Emoție și sens într-un timp tragic ... 5
Dumitru Ichim / Forsks-of the credit, Caledon Ontario ... 6
Luca Cippola / Poezii ... 8
Nicolae Băciut / Nichita după Nichita ... 10
Georgeta Căluțiu Sonenberg / Gânduri pentru Elena Buică ... 10
Flori Gomboș / Poeme ... 12
Johnny Ciatloș Deac / Cuvântul editorului-Suflet de femeie... 13
Mircea Dorin Istrati / Poezii ... 14
Aliona Munteanu / Spațiu simbolic ale inițierii în Călăuza ... 15
Mihai Batog Bujeniță / Cu grupul în Japonia ... 17
Mircea Caba / Nicolae Labiș: Zborul frânt al Poeziei ... 19
Elena Oprea / Genialitatea poetului nepereche ... 20
Ionuț Caragea / Poezii ... 22
George Petrovai / Spovedanie pentru învinși ... 23
Marin Voican-Ghioroiu / O poveste... 25
Gheorghe Valerică Cimpoca / Cunoaștere și înțelegere... 29
Merlan Vicu / Lansare de carte-Dacia esoterică ... 30
Dan Sandu / Cântec de prieten ... 32
Elena Lucia Locusteanu / Recenzie subiectivă ... 33
Daniel Juverdeanu / Poezii ... 35
Gheorghe Constantin Nistoroiu / Lira și slova de aur ... 36
Ion Iancu Vale/ Marșul suicidal al protezelor...39

INFO CLIMATE

Coperta I :
Iarna,
de François
Boucher

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev, Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Virginia Mateiaș, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. *Gheorghe Valerică Cimpoca*

Colegiul redacțional: *Florea Turiac, George Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Ion Teodor Palade, Sebastian Drăgan, Carmen Georgeta Popescu, Elena Oprea, Daniel Juverdeanu*

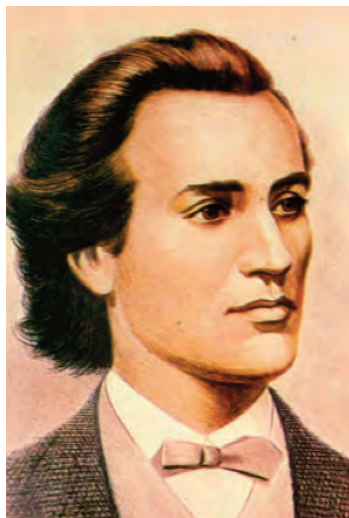
Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

Fiind băiet păduri cutreeram

Fiind băiet păduri cutreieram
Și mă culcam ades lângă isvor,
Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam
S-aud cum apa sună-ncetșor:
Un freamăt lîn trecea din ram în ram
Și un miros venea adormitor.
Astfel ades eu nopți întregi am mas,
Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna, -mi bate drept în față:
Un rai din basme văd printre pleoape,
Pe câmpi un val de arginție ceață,
Sclipiri pe cer, vâpaie preste ape,
Un bucium cântă tainic cu dulceață,
Sunând din ce în ce tot mai aproape...
Pe frunza-uscate sau prin naltul ierbii,
Părea c-aud venind în cete cerbii.

Alături teiul vechi mi se deschide:
Din el ieși o tânără crăiasă,
Pluteau în lacrimi ochii-mi plini de vise,
Cu fruntea ei într-o maramă deasă,
Cu ochii mari, cu gura-abia închisă;
Ca-n somn încet-încet pe frunze pasă,
Călcând pe vârful micului picior,
Veni alături, mă privi cu dor.

Și ah, era atâta de frumoasă,
Cum numa-n vis o dată-n viața ta
Un înger blând cu fața radioasă,
Venind din cer se poate arăta;
Iar păru-i blond și moale ca mătasa
Grumazul alb și umerii-i vădea.
Prin hainele de tort subțire, fin,
Se vede trupul ei cel alb deplin.

Povestea codrului

Împărat slăvit e codrul,
Neamuri mii îi cresc sub poale,
Toate înflorind din mila
Codrului, Măriei sale.

Lună, Soare și Luceferi
El le poartă-n a lui herb,
Împrejuru-i are dame
Și curteni din neamul Cerb.

Crainici, iepurii cei repezi
Purtători îi sunt de vești,
Filomele-i țin orchestrul
Și izvoare spun povești.

Peste flori, ce cresc în umbră,
Lângă ape pe potici,
Vezi bejării de albine,
Armii grele de furnici...

Hai și noi la craiul, dragă,
Și să fim din nou copii,
Ca norocul și iubirea
Să ne pară jucării.

Mi-a părea cum că natura
Toată mintea ei și-a pus,
Decât orișice păpușă
Să te facă mai presus;

Amândoi vom merge-n lume
Rătăciți și singurei,
Ne-om culca lângă izvorul
Ce răsare sub un tei;

Adormi-vom, troieni-va
Teiul floarea-i peste noi,
Și prin somn auzi-vom bucium
De la stânele de oi.

Mai aproape, mai aproape
Noi ne-om strânge piept la piept...
O, auzi cum cheam-acuma
Craiul sfatu-i înțelept!

Peste albele izvoare
Luna bate printre ramuri,
Împrejuru-ne s-adună
Ale Curții mândre neamuri:

Caii mării, albi ca spuma,
Bouri nalți cu steme-n frunte,
Cerbi cu coarne rămuroase
Ciute sprintene de munte -

Și pe teiul nostru-ntreabă:
Cine suntem, stau la sfaturi,
Iară gazda noastră zice,
Dându-și ramurile-n laturi:

- O, priviți-i cum visează
Visul codrului de fagi!
Amândoi ca-ntr-o poveste
Ei își sunt așa de dragi!

Ai noștrii tineri

Ai noștri tineri la Paris învață
La gât cravatei cum se leagă nodul
Ș-apoi ni vin de fericesc norodul
Cu chipul lor isteț de oaie creață.

La ei își casca ochii săi nerodul,
Că-i vede-n birje răsucind mustața,
Ducând în dînt țigara lungăreață...
Ei toată ziua bat de-a lungul Podul.

Vorbesc pe nas, ca saltimbanci se strâmbă:
Stâlpi de bordel, de crâșme, cafenele
Și viața lor nu și-o muncesc - și-o plîmbă.

Ș-aceste mărfuri fade, ușurele,
Ce au uitat pân' și a noastră limbă,
Pretind a fi pe cerul țării: stele.

Numai poetul

Lumea toată-i trecătoare,
Oamenii se trec și mor
Ca și miile de unde,
Ca un suflet le pătrunde,
Treierând neconținut
Sânul mării infinit.
Numai poetul,
Ca păsări ce zboară
Deasupra valurilor,
Trece peste nemărginirea timpurilui:
În ramurile gândului,
În sfintele lunci,
Unde păsări ca el
Se-ntrec în cântări.

CĂRĂRILE REGALE ALE TRANSILVANIEI AU AJUNS LA LONDRA

Ionel NOVAC

Într-o atmosferă de mare sărbătoare, vineri, 14 noiembrie 2025, Institutul Cultural al României la Londra a găzduit vernisajul expoziției și lansarea volumului „Cărările regale ale Transilvaniei”, un album-omagi adus Majestății Sale Charles al III-lea, Regele Marii Britanii și Irlandei de Nord, tocmai în ziua în care acesta își aniversa ziua de naștere.

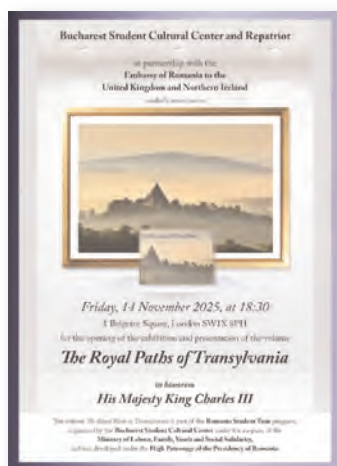
Vechiul palat aristocratic din 1 Belgrave Square, construit în secolul al XIX-lea, în chiar inima Londrei, a adunat laolaltă reprezentanți ai comunității românești din Albion (antreprenori români stabiliți în Marea Britanie, studenți la diferite universități londoneze ș.a.), ai mediului diplomatic acreditat la Londra, dar și oficiali britanici, între care domnul Andrew Noble, fost ambasador al Regatului Unit în România în perioada 2018-2023. Din partea Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Marii Britanii și Irlandei de Nord a participat părintele Bogdan Bălănescu, preot paroh la Parohia „Sfinții Împărați cei întocmai cu Apostolii, Constantin și Elena” din Stanford-le-Hope. O notă aparte a constituit-o prezența unor participante îmbrăcate în port tradițional românesc din Ținutul Momârlanilor, marcând astfel momentul festiv și atrăgând privirile tuturor celor prezenți la eveniment.

Manifestarea, organizată de către Casa de Cultură a Studenților București și comunitatea Repatriot în parteneriat cu Ambasada României la Londra, a fost

deschisă de către Excelența Sa, doamna Laura Popescu, care a felicitat întreaga echipă ce a contribuit la realizarea albumului și a vorbit despre frumusețea patrimoniului natural și cultural al României. De asemenea, șefa misiunii diplomatice a subliniat plăcuta coincidență privind vernisajul expoziției și lansarea volumului la Londra, care au avut loc chiar de ziua Majestății Sale Regele Charles al III-lea.

În continuare s-a dat citire mesajului transmis de Cabinetul Majestății Sale, apreciat și îndelung aplaudat de cei prezenți, după care au luat cuvântul Paul Bordaș, coordonatorul volumului „Cărările regale ale Transilvaniei”, Mihai Moldovan, directorul Casei de Cultură a Studenților București, dr. Cristiana Steliana Mihailovici, Liverpool John Moores University, Raluca Uță, reprezentant Repatriot și Octavia Dragoi, coordonator Liga Studenților Români din Străinătate (LSRS) – Filiala UK.

La final, toți participanții au primit cadou câte un exemplar din albumul tocmai prezentat și au putut să admire o parte din fotografiile pe care acesta le conține.

Albumul „Cărările regale ale Transilvaniei”, care va fi transmis și Majestății Sale, a fost lansat sub înaltul patronaj al Președinției Române, în cadrul proiectului „România Student Tour”, la 14 iunie 2025, la București, cu ocazia Zilei Oficiale a Regelui Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord (King's Birthday). El include numeroase fotografii realizate de către membrii echipei „România Student Tour” (premianți ai concursului „Fotogeografica”, mentori și fotografi consacrați), între 1998 și 2023, în locuri strâns legate de numeroasele vizite efectuate de Majestatea Sa Regele Charles al III-lea în țara noastră, precum și testimoniale despre România ale Majestății Sale culese de-a lungul timpului, de la prima vizită în țara noastră și până în prezent.

„Am îndrăgit foarte mult această țară minunată, pentru moștenirea culturală, pentru tradițiile și culturile diverse. Nutresc în mod special legăturile

→ Continuare în pag. 5

Emoție și sens într-un timp magic

Gruia COJOCARU

În structura comunităților rurale din vechea vatră a Daciei există zile care nu cer fast, ci memorie. Serbarea de Crăciun de la Școala Profesională „Sfântul Apostol Andrei” Smârdan a fost una dintre acestea – un timp suspendat între emoție și sens, în care copilăria a vorbit limpede, cu determinarea senină care nu cere artificii inutile.

Sub îndrumarea atentă a cadrelor didactice din comuna Suharău, toate structurile școlare s-au metamorfozat într-un spațiu al rostirii candidă. Copiii au adus cu ei colindul ca pe o moștenire reală, de sorginte geto-dacă, poezia ca pe o mărturisire a spiritului liric abisal românesc, iar tremurul vocii – ca pe forma supremă de adevăr. Nimic ostentativ, nimic în exces. Doar bucuria descătușată a întâlnirii cu timpul.

Există o pedagogie a discreției, rar pomenită în manuale, dar esențială în formarea omului. La Suharău se practică firesc: prin răbdare, prin gestul mărunț repetat, prin credința că fiecare copil poartă în sine o lumină care trebuie să dobândească sens. Serbarea n-a fost un exercițiu de performanță, ci unul de apartenență. La ce anume? La moștenirea strămoșilor noștri daci și la zestrea românismului „dezlegat” de contopirea celor două popoare mari ale antichității, care-au

plămădit semințele rostuirii noastre pe aceste meleaguri, acum mai bine de un mileniu.

E de semnalat nu doar măiestria actului artistic, unde inspirația cadrelor didactice poartă marca experienței, ci și calitatea costumelor copiilor, multe dintre ele realizate manual de către mamele lor, semn că oamenii din nordul României cultivă temeinic atributele creativității și ale gustului rafinat.

În privirile avizate ale părinților s-a putut citi conștientizarea faptului că școala nu este doar un loc al acumulării, ci și al devenirii, unde cuvântul rostit cu emoție devine punte înspre o lume (încă) nerobotizată. O lume pentru care jocul căiușilor și al caprei, cu alaiul ei de măști – expresie a belșugului și a continuității între generații –, e o parte integrantă din codul genetic al Neamului Românesc.

Se cuvine să subliniem că, la finalul activității, în școlile din Suharău Moș Crăciun s-a „materializat” prin darurile oferite cu generozitate de către consiliul local al comunei, care, împreună cu primarul, domnul Marcel Chelariu, au adus bucurie tuturor copiilor.

Concluzionând, putem spune că educația temeinică nu face zgomot, ci lasă urme, chiar dacă uneori e atacată chiar din interior. Iar atunci când copiii, pe lângă activitățile de la clasă, învață să funcționeze în activități extrașcolare ca un tot unitar, comunitatea învață, din nou, să spere.

→ Continuare din pag. 4

mele familiale cu România, prin Regina Maria, bineînțeles, dar și prin contesa Claudia Rhédey, stră-stră-străbunica mea... În ce mă privește, România ocupă un loc deosebit în inima mea. Îl număr printre strămoșii mei pe Vlad Țepeș, ceea ce ar putea explica de ce la fiecare vizită o parte din mine se simte acasă... Sunt nespus de mândru să am o stră-stră-străbunică din Transilvania, ea însăși o urmașă a lui Vlad Țepeș. Și de faptul că stră-străbunata mea a fost mult iubită Regină Maria a României” (MS Charles al III-lea).

Precizăm că proiectul „România Student Tour”, derulat de Casa de Cultură a Studenților București sub egida Ministerului Muncii, Familiei, Tineretului și Solidarității Sociale, constituie un concept original privind redescoperirea și promovarea patrimoniului natural și cultural al României. Iar albumul „Cărările regale ale Transilvaniei”, volum în onoare MS Charles al III-lea, se adaugă armonios celor 17 cataloage foto de mare succes realizate până în prezent de către „România Student Tour”, dar și volumului jubiliar „Fotogeografica - un sfert de veac”, apărut în 2021.

FORKS OF THE CREDIT, CALEDON, ONTARIO

Dumitru ICHIM

Continuare din numărul trecut

5. Cade omul din copac, dar mai stă oleacă. Păi așa se zicea pe la noi pe la Valea Uzului. Stăm pe un buștean pe malul râului Credit River, eu făcându-mi notele în carnețel, iar Matei distrându-se pe telefonul mobil. La un moment dat, întoarce capul spre mine: „Daddy, uite că te ia lumea în serios. Ba încă te și întreabă!” Și începe, ca unul născut în Canada și trăind într-un mediu de limbă engleză chiar de la grădiniță, într-o perfectă limbă romenghish: „De unde atâta energie într-un trup (aparent) atât de plăpând? Atâta luciditate mentală, spirit de observație, aproape ireal, (să găsești pentru orice o explicație, o proveniență. și dacă nu există o inventează), atâta dor și drag de cunoaștere, de descoperire a sensurilor, de sensibilitate, de frumos și iubire în orice?!”

Comentariul de pe facebook aparține scriitoarei Elena Lucia Spatariu-Tudose care pe lângă dăruirea, trup și suflet, condeiului se ocupă, din Italia, cum se spune la pomelnic, „cu tot neamul lor”, de poezii români din întreaga lume într-o emisiune săptămânală de poezie timp de o oră.

Poate, în smerenia mea... „c pocniești chielia di pi mini după lauda ce deșartă a lumii iste”, cum se spune pe la noi pe la Valea Uzului, n-ar fi trebuit să mă așez ca bomboana pe colivă, dar dincolo de glumă, foarte serios mi-am pus problema și m-am întrebat, ca și doamna Spatariu, asupra „tineretii fără de bătrânețe și viață fără de moarte”. Nu că sunt mai cu moț, dar noi românii, eu am învățat din exilul meu început din 1970 și de la un dascăl de universități americane că, repet, noi românii suferim de șpanchită. Vezi DEXICHIM (Șpanchită=boală românească pe care Herodot i-a găsit diagnosticul la traci, al doilea popor ca mărime după indieni, care dacă...dacă... Adj. (despre ochi) șpanchi, șasiu, din țigănescul „bango”=strâmb, schilodit. Atitudine strâmbă a vederii, cum zice Păcală, „de a cere cu un ochi făină și cu celălalt slănină”, Spanchita la noi, ne place sau nu ne place, s-a manifestat la noi prin faptul de a vedea la străini toate lucrurile bune și la noi nimic, de a vedea la vecini că iarba e numai verde, iar la noi numai scaieți de parcă Dacia ar fi fost prin Scoția. Câtă ploconire de a fi primiți în Uniunea Europeană, noi

care am apărut Europa. Dacă nu ar fi fost voievozii noștri să o apere de nomazii „internaționaliști” vomitați din fundurile Asiei păgâne, tătarii, cumanii și alte neamuri „ecumenice” s-ar fi plimbat cu corturile lor prin actualul geograficului european. A fost Păstorul care a apărut turma Lui prin mâna domnitorilor noștri, iar noi tâlcuim „Miorița” cu blasfemia defetismului, a fatalității? Cele trei fluieri, prin Poesis și prin Crux, au păstrat întreita vocație românească și Europa, cum spunea un distins profesor, la „Câmpul Românesc” de la Hamilton, Canada, ar trebui să ne plătească chiria din urmă.

Să să revenim la oile noastre care împotriva lupilor au păzit Europa ca să aibă timp să-și zidească faimoasele catedrale și universități. Discutam la Princeton cu vestitul profesor de teologie James McCord basmul „Tinerete fără de bătrânețe și viață fără de moarte” și o viziune românească și creștină asupra lumii. Problema „tineretii”, dacă îi scoți „moartea” din rezolvarea ecuației teologice-filosofice, redusă la biologicul vârstei, devine o poveste a dădacelor care își adorm bebeluși și nici pentru aceasta nu e bună. Basmul trebuie neapărat legat de spațiul mioritic al Păstorului. Numai astfel putem afla cheia după care toți filosofii se întreabă despre „misterul neamului românesc” când voievodul era în strana bisericii ca gospodarul și domn al hotarelor apărute ale Europei.

Matei nu m-a lăsat prea mult să degust licoarea prea dulce a lăudăroșeniei că mă trezesc că mă strigă de departe. Drumul părăsește malurile binecuvântatului „river” plin de păstrăvi de râu și de „brown trout”, care mi s-a părut mai degrabă argintiu-verzui și cu puncte negre.

Fuga fuguța, îl ajung pe Matei din urmă și lăsăm drumul, în ușoare serpentine, să ne conducă prin pădurile de brad și pini albi. Câțiva copaci tăiați și lăsați anume ca „aranjament” umplu pădurea de cântecul subțire al rășinii, de lacrima de smirnă a nostalgiei mele după cărările vârfului Nemira.

6. Capra cade jos de râioasă, dar coada tot sus o ține. Sau, mai delicat, cum ar zice Cartea: „Duhul e osârduitor, dar trupul neputincios.” Așa și între noi prin călătoriile noastre prin munții, sau pădurile Canadei. Matei, „uitând” de mine se trezește în vârful drumului, de unde întoarce capul înapoi zâmbind a luare peste picior: „Mai poți?!” Dacă aș zice nu, mi-ar răspunde șmecherește: „Vezi, de asta trebuia să te las acasă!” Dar el știe că nu oasele și carnea mă lasă în urmă, ci gândurile inimii. Da, da, ați auzit bine. Creierul își face treaba lui, numără, scade, înmulțește, pe când prin inimă vin altfel de gânduri pe care numai un artist ar putea să ni le spună prin culoare, sau slovă. Bunăoară, apa de la Credit River era atât de curată, o puritate verde care-i dădea personalitate demnă de dialogul inimii, așa că puteam spune că mergeam în paralel cu gânduri, „rațiuni plasticizate” folosind o sintagmă a lui Maxim Mărturisorul, cu miez filosofic mai greu de

digera. Natura, prin frumusețea ei ni-s împărtășește, într-un mod euharistic, dacă mi se permite acest paralelism metaforic. Mergeam de-a lungul unui cântec, și așa se face că am rămas în urmă. Urcasem o bună bucată de drum și la un moment dat îl întreb: „Oare ce se aude?”. Nu era adierea vântului printre coniferele care au furat toată tristețea târziului de toamnă. Se auzea ca un murmur de ape venind de undeva tot mai de jos. Era murmurul apei, dar ceea ce mă mira era că semnele rațiunii scrise pe scândura pătrată indicau drumul spre cascadă și ne dădea și o frică a misterului „să vă întoarceți înapoi tot pe aici”. Ce se întâmplă? Mai practic exprimat ar sintagma englezească: „What is going on?”. Spuneți-mi și dumneavoastră dacă greșesc. De obicei, la o cascadă se merge coborând spre firul apei până ajungi la partea de jos a cascadei. Grecii o numesc „cataractă” (kata=în jos +arassein=a cădea cu capul în jos) Nu e așa că e frumos spus? Mă gândesc că și ochiul poate avea o cataractă. Mă și văd călătorind pe plaiurile rotunde ale ochiului, cu fire fantastice în dansul rotund al irisului. Unii doctori pot citi în această horă oprită tot cântecului trupului și pe unde dorianul sau frigianul s-au dezacordat. Pentru că trupul omului este un cântec mergător. Și acolo înlăuntrul ochiului lumina care îl ridică pe om, precum aripile pe pescăruș, sau condor, lumina ochiului se îmbolnăvește de mândria albului și, precum Satan, se prăbușește căzând cu capul în jos, în „cataractă”, adică „albeața” care se rupe din cerul văzului și devine orbirea albă.

Matei, deși economist, om cu picioarele pe pământ și ce picioare, domnule, ca ale cerbului acceptă și el absurdul. Și urcăm destul de greu, nu că ar fi ceva abrupt, ci pentru că această urcare se reia ca un laitmotiv din serpentină în serpentină. Fără să vrei natura te învață și insistă să ne bage în dovleacul nostru găunos ce înseamnă stăruința și țesătura care ne întrepătrunde divinul cu omenescul. Dum spiro spero, spuneau cei din vechime. Omul este făcut să respire speranță. Fără ea nu există iubire, iar fără iubire nu există nici Dumnezeu, nici om. Oboseala trupeză a urcușului acesta cu drumul comparat cu speranța s-ar asemana cu zicerea care nu poate fi decât nietzscheană că: „În realitate speranța este cea mai rea dintre toate relele, întrucât prelungeste chinurile omului.” Iată omul despuiat prin rațiune de armura de aur a speranței și redus la biologic, sub specia de animal ca „vegetală” și tot ce ne-ar rămânem ar fi eutanasia pentru a păstra „frumosul” animalic, al celui puternic în coarne și copită, reducerea omului la rinocerizarea, noțiune atât de bine prinsă de Eugen Ionescu.

Răsuflesc adânc și acum e rândul meu să fiu ironic: „Mergem înapoi, Matei? Ne-au păcălit tâlharii ăștia din nou după ce ne-au luat și banii!” Nu răspunde, ceea ce înseamnă să continuăm încă o serpentină.

Drumul acesta cu legănări line îmi amintește de cartea „Frică și cutremur” a lui Soren Kierkegaard. În prolegomena, un adevărat poem în proză, de o

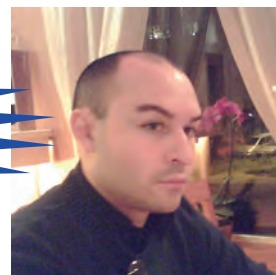
profundzime și frumusețe fără de margini, vorbește de puterea credinței de a spera chiar dincolo de ceea ce poate fi logic. Speranța nu poate fi logică pentru că ea este coloana vertebrală a iubirii. Să sper și să crezi chiar când întunericul din jurul tău îți țipă nimicul. „Nu este nimic mai bine știut decât că trebuie să ne așteptăm la nimic, dar noi continuăm să ne așteptăm la ceva și numim acel lucru speranță”. (Edgar Howe). Și să revenim la părintele existențialismului și fiul lui Augustin. „It was early in the morning and Abraham...” Aceste leit motiv că era dis-de-dimineață când Avraam a luat pe fiul său...revine într-un mod mozartian. Ce gândea Avraam? Dumnezeu i-a promis că va fi binecuvântat că din el va purcede neamul numeros ca stelele cerului și ca nisipul mării și cere pe unicul său fiu dobândit la bătrânețe să-l aducă jertfă. Așa ai fi crezut, așa ai fi crezut eu și ai renunțat dând o lecție de logică lui Dumnezeu, Dar Avraam în prolegomena lui Kierkegaard continuă drumul și nu se clintește și nu e clintit nici o secundă de îndoială. Dacă Dumnezeu mi-a zis asta trebuie să o fac că a zis Dumnezeu. Cum se va înmulți neamul meu ca stelele cerului și nisipul mării dacă pe unicul fiu îl aduc jertfă. E treaba lui Dumnezeu să se descurce. Mi-a promis și trebuie să se țină de cuvânt. Și știm finalul în care îngerul îi oprește mâna înainte de al jertfi pe Isaac.

După încă vreo câteva serpentine ajungem sus de unde se vedea toată perspectiva cascadei. Niște scânduri și gardul de sârmă protectoare ne opresc oferindu-ne „absurdul”. Turistul este satisfăcut și notează în carnetel încă o realizare, dar omul duhovnicesc rămâne dezamăgit. O cascadă trebuie văzută în naturalul ei, de curgere a cerului fluid, văzută în haina măreției ei așa cum Cartea Genezei se citește în original, de jos în sus și nu cu capul în jos cum ne citim noi cartea de citirea a naturii.

7. Ei, mă scamatoresc și eu că am fost dezamăgit de cascadă. Am spus-o ca un turist, nu cum merg eu în excursii ca pelerin în care să mă rog în templul pădurilor și al munților. Vedeți, dacă era după mine, după suflarea mea poetică, aș fi făcut drumul la cascadă pe malul apei, sau mai bine l-aș fi coborât înainte de a ajunge la ea. Metaforic, niciodată să nu te uiți la natură de sus! Dacă te uiți de sus atunci vorbim de istoria pietrei de prin aceste locuri și mi-a plăcut reclama și informațiile pentru turiști sub forma glumeață de CREDIT FORKS ROCK n' ROLL. Se pot vizita cuptoarele de var și mai multe cariere de piatră, extragerea gresiei roșietice începând de pe la începutul secolului XIX. Până când localitatea a fost legată de calea ferată canadiană exploatarea pietrei se făcea cu vagonete pe o liniuță pe capre de lemn care se poate vedea de pe drumul despre care vă scriam mai sus. În fine, pentru istorici se pot cerceta documentele vremii, dar de notat e că vestitele clădiri ale Primăriei și ale Parlamentului din Toronto au fost zidite cu gresie și bazalt de la Credit Fork River.

POEZII

Luca CIPOLLA

Cartea

*Eu sunt semnul
și voi lăsa să mă atingă
degetele tale curioase.
Nu mă recunosc și imediat
și acum în fiecare verb
sau adjectiv,
în fiecare tentă
sau nuanță
vei zări durerea
aproapelui tău
într-un bătrân
care îți va povesti
istoria pe ce o vei trăi
drumul pe ce îl vei traversa
într-un izvor
al divinației
și după ce vei avea lăsat în urmă
valea verde a tăcerii
și a înțelegerii
tu vei putea rezista.
Eu sunt semnul
și tu materia
de plăsmuit în fiecare pagină.*

Uitare

*Rupsei
paginile jurnalului meu secret
și le aruncai
în mare...
O seară fără lună
povestii
urmașilor mei
cum uitarea
să rupă lanțurile
perfectului compus
și o poezie
să rămână dezlegată
de versurile sale.*

*Călării de-a lungul cărărilor
care declamă trecutul
și umbrele argintii
pe stâncă
din Agouin
îndreptau către un flash
îndepărtat.
Singular,
a se simți diferit
și abandonat
încât să nu poți
recita din memorie
rimele întinse ale zorilor.*

Jumătatea plină a paharului

*Lumini mototolite,
aurore șerpuitoare
vouă mă închin
ca în fața vârfurilor înzăpezite..
nu mai sunt antagonistul
de mine însumi
și acum beau din apa Iordanului
jumătatea plină a paharului
și mă las dus
de amintiri,
chiar dacă dor,
sunt ușoare.
Rușinea
îmi aduce aminte de cât suntem mici
în fața istoriei
și misterului
care îmi însuflă cuvinte vii,
nu mai versuri mâhnite
relegate
unui sertar mucezit
ce ascunde jurnalul
unei resemnate Emily.*

Dans crepuscular

*Stinsă este lumina
o pagină de jurnal ruptă
chiar și Luceafăr s-a resemnat
arată ca un comics ascuns
în ceață
unde se plimbă un bătrân schilod
în căutarea celui 20 mai
când Charon își închipuia
dansul lui
în jurul lui Pluto
și recita poemul
nopții terestre,
Miriam se juca cu
bile de cristal
visând să cânte
tatălui
un cântec pentru bal.*

Eu am trăit deja

*Eu am trăit deja
și am traversat
câmpuri de maci,
am cules mușețel,
m-am hrănit
cu lila glicinelor
la jumătatea primăverii,
iasomiile împrejur;
sunt un suflet sfios,
conștiință non-locală
care vibrează într-o altă dimensiune
și te susțin,
te sfătuiesc
calea de urmat.*

NICHITA, DUPĂ NICHITA

Nicolae BĂCIUȚ

Prefață la volumul de versuri:

TRIMBULIND CU NICHITA

Autor: Răzvan DUCAN

Editura „Vatra veche”, 2022

Știam că, între afinitățile electivă, Nichita Stănescu e în prima linie pentru Răzvan Ducan, dar nu-mi imaginam că fascinația acestuia e atât de explozivă, debordantă, că va declanșa o nevoie de dialog poetic de nestăvilit, care va genera... o carte. O carte de iubire.

Am poposit în diverse circumstanțe acasă la Nichita Stănescu, în Ploiești, pe o stradă care e colț cu strada Transilvaniei, împreună cu Răzvan Ducan. De fiecare dată ne au luat porția noastră de „respirări” cu Nichita Stănescu.

Vroiam însă, să dau o altă altitudine unor astfel de întâlniri admirabile și, profitând de o oportunitate neașteptată, l-am invitat pe Răzvan Ducan la Festivalul Internațional de Poezie „Nichita Stănescu”, ediția a XXXII-a, știind că nu poate rata o astfel de șansă, oricâte piedici i-ar sta în cale. Și nu au fost puține.

Intrat în lumea lui Nichita Stănescu, descoperind unghere din care ne privește spiritul lui Nichita, Răzvan Ducan a început să rezoneze creativ. A scris pe nerăsuflăte – pe stradă, în camera de hotel, oriunde a simțit că e conectat la universul stănescian.

Așa s-a născut această carte, de care poetul mă acuză că sunt vinovat, deși cel căruia îi poate cere socoteală este doar el însuși, pentru că fără harul lui, gestul meu rămânea doar în inventarul „faptelor bune”, al gesturilor fraterne.

În cele trei zile de festival, Răzvan Ducan și-a încărcat bateriile, a făcut crochiuri, schițe, însemnări, și-a încărcat și sufletul, ca apoi, timp de o lună să lase să se reverse preaplinul acelor zile ploieștene, până i s-au descărcat bateriile, ca apoi, privid cu uimire lucrarea sa, mulțumit de ce a ieșit, să decidă să-i dea drumul în lume, încredințându-l tiparului.

După două-trei asalturi poetice, Răzvan Ducan a pus punct unui elan pe care l-aș asemui cu cel care a generat 5 „Belgradul în cinci prieteni”, cartea lui Nichita Stănescu, chiar dacă prietenia este de această dată închipuită, imaginară.

Felul în care Răzvan Ducan se raportează la Nichita Stănescu e un exercițiu de admirație, cu... „materialul clientului”.

Conceput ca un dialog imaginar, tonul este colocvial, laitmotivul „Știi, Nichita”, inducând și unda confesivă, nostalgică, evocatoare, memorialistică. Cel care pune mereu întrebări, Răzvan Ducan, face un exercițiu retoric, având inclus răspunsul în ele: „Știi, Nichita,/ cum să nu știi!”, „Cum să nu știi, contemporanule cu noi”.

Prin poezia sa, Răzvan Ducan îl aduce pe Nichita Stănescu în actualitate, îl inițiază într-un alt prezent străin lui. Unele întrebări sunt tatonări în căutarea unei arte poetice, prin altele sunt demontate mecanisme ale propriei „mașini de făcut poezie”.

Răzbate pe tot parcursul cărții o stare de familiaritate, atmosfera nichitiană e recreată prin referințele continue la poezia sa, prin aluzii ori parafraze, din care face inserturi cu care își consolidează propriul discurs poetic.

Nu cade însă în capcane epigonice. Rămâne în universul său lingvistic și ideatic, în care deschide ferestre spre imaginarul stănescian. Răzvan Ducan rămâne egal sieși stilistic, indiferent de teritoriile poetice pe care le explorează.

Străbătând patria de cuvinte a lui Nichita Stănescu, Răzvan Ducan mai demonstrează încă o dată că și patria lui de cuvinte are o patrie de pământ, coincidentă, una în care poetul din el se singularizează prin efervescență metaforică, dezinvoltură, prospețime, prin ludicul genuin, printr-o originală „viziune a sentimentelor”. Indiscutabil, e cea mai frumoasă carte de poezie de până acum despre Nichita, după Nichita.

GÂNDURI PE MARGINEA VOLUMULUI „RĂSFOIND FILELE VIEȚII” DE ELENA BUICĂ

Gabriela CĂLUȚIU-
SONNENBERG

Nu este prima oară când scriu despre cărțile prietenei și mentorului meu literar *Elena Buică*. Multe au fost ocaziile în care ne-a desfătat cu lucrările sale. Celebrăm activitatea ei de scriitor de mai bine de douăzeci și doi de ani, răstimp în care au văzut lumina tiparului nu mai puțin decât 23 de volume semnate de autoarea cu pseudonimul *Buni*.

Mereu s-a făcut luntre și punte între America și Europa, uzând condeiul pe post de ancoră, pentru noi, românii de pe mapamond. La 92 de ani, continuă să ne ofere sufletul ei pe tavă, cu o sinceritate și claritate pe care nu le-am mai întâlnit la nimeni altcineva. Nu mai există scriitor asemeni dănei în peisajul literar actual, om capabil să formuleze idei cu spor și profunzime, la o vârstă la care alții se văd copleșiți de povara propriei vremelnicii, coborând steagul.

Volumul „*Răsfoind filele vieții*” prezintă cele mai noi creații de, cu și despre Elena Buică. Pe cât sunt de vaste domeniile asupra cărora s-a aplecat scriitoarea în perioada din jurul aniversării vârstei de 90 de ani, pe atât de larg este evantaiul articolelor incluse în sumar. Structurată pe șase capitole, cartea ne poartă pe scala timpului, din zona amintirilor anilor prunciei în România până la momentul actual, în Canada. Nu puține sunt pasajele în care ne regăsim, fie ca elevi care deschid cu mirare ochii asupra lumii, fie ca adulți căutându-și rosturile prin aceeași lume, dar în cercuri concentrice mai largi. În acest mod, nu există cititor care să nu rezoneze sufletește măcar cu unul dintre capitolele „foilor vieții” Elenei Buică. Personal, mișau mers la inimă pasaje din capitolul secund, dedicat valorilor perene, dar și reflexiei pe tema condiției umane, în general. Iată o scurtă trecere în revistă:

Capitolul I. Ne conduce pe ulițele satului natal, Țigăneștiul teleormănean, și prin odăile casei părintești, pentru că „*spre finalul vieții, te absoarbe o sete deosebită a locului natal. (...) În țara noastră există frumusețea specială pe care n-am mai văzut-o în altă parte. Are o aromă, un puls toată priveliștea țării, când te uiți peste vârfurile pădurilor românești, simți că ești foarte aproape de ceea ce se spune că România este Grădina Maicii Domnului*”, cum bine remarcă autoarea într-unul din interviurile incluse în carte.

Lumina pozitivă în care sunt zugrăvite ritmurile ancestrale ale vieții „rânduite de la Dumnezeu”, cunoscute fie din proprie experiență, fie din alte cărți semnate de

autori români, ne ancorează și ne induce starea de spirit calmă, care ne va însoți pe tot parcursul lecturii. Nu întâmplător, doamna Elena Buică și-a câștigat renumele de „*un Creangă feminin al literaturii românești contemporane*”. Mama mea, la rândul ei profesor de limba română, dar dintr-o generație mai recentă, mi-a mărturisit că a lăcrimat când s-a revăzut, prin ochii minții, în multe pasaje care descriu viața rânduită a familiilor și obștilor sătești, în care și ea a crescut în aceeași perioadă.

În completare, vin textele care transferă copila din România în mediul de peste ocean, fără a-i modifica ordinea interioară. Sufletul de român al fostei eleve și profesoare harnice din România vibrează în același ton pozitiv și pe malul lacului Ontario, făptuindu-se aici metamorfoza din fluturile zburdalnic în colecționarul contemplativ de idei, doar aparent imobil, cu impresii pe care le decantează cu aceeași hărnicie. Pe scurt: BUNI!

Termenul „Buni” duce cu gândul la bunicile așezate pe băncile din fața porților de pe la sate, privind și judecând viața care vibrează în jurul lor. În cazul Elenei Buică, nu este doar atât. Ea însăși participă la iureș, ca personaj vivace, animat de explozia gândurilor pe care ni le transmite, deschizând larg porțile reflecției.

Tot aici, în capitolul secund, în articolele despre Lumea Nouă, noi, românii din afara țării, ne amintim de primele emoții la confruntarea cu cerințele patriilor noastre adoptive. Sunt acele momente de surpriză și contrariere, pe care mulți le-am avut la început, dar cărora nu le-am acordat poate atenția cuvenită. Buni nu le lasă să cadă în uitare. Citind reportajele scurte despre episoade din Canada, *volens nolens* ne amintim de poticnirile și micile noastre izbânzi de la începutul acestei „vieți secunde”. Îi suntem recunoscători că le readuce în prezent, confirmându-ne faptul că nu am fost singuri, atunci când ne-am luptat cu ele. Acesta este dealtfel unul dintre meritele cele mai mari pe care le are scriitoarea Elena Buică: acela de a ne suda, redându-ne sentimentul de apartenență la o nație care înseamnă mult mai mult decât un popor înghesuit între granițele geografice ale unei țări predeterminate.

Urmează **capitolul al II-lea**, care propune idei pe teme de zi cu zi, tratate dintr-o perspectivă sintetică, rotunjită de experiența acumulată peste ani. Fără intenții concludive, autoarea ne ia de mână și ne relatează în ce constă secretul atingerii unei senectuți benefice. Mărturisesc că acesta este capitolul meu preferat. Am sorbit rândurile dedicate puterii adevărului. Încredințarea că minciuna, atât de agresiv propagată acum, nu poate ieși câștigătoare pe termen lung, transpare în întreaga carte, ca trăsătură definitorie a autoarei. Adevărul, bunătatea, frumusețea, tot ce înnobilează sufletul, primesc o aură luminoasă, așa cum reiese din acest pasaj înduioșător: „*Pentru că ni se face dor câteodată de ceva frumos, cald și bun, care să primenească acea căptușeală a inimii purtătoare a omenescului din noi, iată că am ajuns acum să poposesc la lumina adevărului*”.

Autoarea crede în puterea gândurilor pozitive, ca mijloc de a armoniza întreaga noastră ființă. Filozoful-împărat Marcus Aurelius susținea cândva, stoic: „Pe măsură ce trec anii, spiritul nostru dobândește culoarea gândurilor pe care le nutrim.” Cât de bine i se potrivește această constatare Elenei Bu(n)ică! Calificativul de stoic o caracterizează perfect. Cum bine spune chiar dânsa, în perioada „subcerescului” din viețile noastre, a senectuții, am face bine să degustăm deliciul propriului nostru eu, nedisimulat. Iar singurătatea, care inevitabil ne poate copleși la vârste înaintate, are și ea o latură pozitivă. Trebuie doar să știm să o folosim pentru a ne concentra asupra esențelor, pentru a ne adânci judecata. Singurătatea, pedeapsă sau lux rar, a făcut posibile cele mai multe progrese ale lumii, remarcă autoarea.

Citându-l pe Costantin Dulcan, autorul volumului de succes „Inteligența materiei”, Elena Buică mizează pe un Dumnezeu sau o Inteligență care ordonează și menține universul și viața ca pe un întreg. Această încredere nezdrușcinată îi dă puterea de a fi liniștită în fața implacabilei finalități a vieții. Impresionează mult această împăcare cu soarta, fără remușcări sau regrete. Câți dintre noi ar avea puterea de a se privi în acest mod neutru? „Eu sunt liniștită, am bagajele făcute, mă așteaptă la ușă. Până să îmbrac haina tăcerii definitive, îmi trăiesc viața, atât cât mi-a rămas, ca un dar prețios și mă bucur de frumusețile acestui univers, de prietenii dragi și buni și de familia în grija căreia mă aflu. (...) Nu pierd din vedere că unul dintre motoarele vieții e speranța și, de aceea, am așezat-o la inima proaspăt revigorată.”

Cartea ne poartă mai apoi pe tărâmul inteligenței și umorului, adevărate medicamente, care ne prelungesc viața, dar și al iertării și toleranței, al respectului și hărniciei. Nu în ultimul rând, forța cuvintelor ne poate mobiliza spre împlinire, ca o medicină prin cuvânt. Autoarea însăși este un exemplu pentru modul în care literatura, citită sau chiar scrisă de noi, ne poate schimba viața în bine.

Capitolul al III-lea conține interviuri acordate de apreciați și prolifica autoare diferiților interlocutori din mass media românească. Se remarcă aici tonusul tineresc și aleasa exprimare, răspunsurile cumpănite, veselia și prietenia, stilul direct, fără ascunzișuri, care farmecă cititorul și, respectiv, ascultătorul. Nicăieri nu găsim reproșuri sau mânie, aluzii subversive, trimiteri negative sau critici. Într-un cuvânt, fiecare convorbire ne lasă sentimentul unei armonii perpetuate prin cuvânt, ca un crez care merită dat mai departe. Aici, Elena Buică face cinste supranumelui care i-a fost dat, acela de „ambasadoare a sufletului românesc”.

Cel de-al IV-lea capitol se adresează cititorilor de literatură contemporană, relatând dintr-o perspectivă personală impresii după citirea unor cărți. Se cuvine făcută aici o scurtă mențiune: ca scriitori, ne concentrăm adeseori pe propriile noastre creații, neavând suficient timp pentru a ne dedica lecturării operelor colegilor noștri. Se creează uneori impresia unei distanțări precaute între scriitori, o tendință care poate evolua denaturat, sugerând un tablou dezbinat. Exact acesta este punctul în care Elena Buică proptește ferm condeiul pe hârtie, punctând: „Nu numai că promovați limba română,

dar aveți generozitatea să îi promovați pe ceilalți scriitori. O cultură nu se formează numai din vârfuri. De la bază se ajunge.” Este un mare merit această mărinimie de a rupe din timpul propriu prețios pentru a te apleca asupra trudei colegilor. Să sperăm că ne vom molipsi în număr cât mai mare.

Este o mare onoare și mândrie pentru mine să fiu inclusă în acest capitol de impresii, în companie strălucită, căci știu prea bine că o cronică de carte nu se scrie ușor. Cu atât mai mare este respectul meu pentru profesionalismul literatei Elena Buică, știind că are de luptat mult mai mult decât noi pentru a depăși limitările fizice inerente vârstei. Este un adevărat miracol că poate păstra linia gândului cristalin, în ciuda mobilității reduse și a luminii ochilor aproape stinse. Nimic nu o înșenunează. Dârzenia a fost de altfel motivul pentru care a fost distinsă cu primele ei premii, după debutul la avansata vârstă de 70 de ani.

Capitolul al V-lea aduce în atenția cititorilor portrete ale autoarei, zugrăvite în oglinda ochilor colegilor de breaslă. Iarăși, sunt bucuroasă să-mi regăsesc aici propriile reflecții, zugrăvind scriitoarea și, mai cu seamă, OMUL Elena Buică, pe care am privilegiul de a-l avea alături de mai bine de 37 de ani. Nu încetează să surprindă și să incite zi de zi, atrăgându-mă în neașteptate aventuri intelectuale și împingându-mă delicat din spate, atentă să nu pierd din ochi „drumul cumpănit și magistrala vieții”. Și nu sunt eu singurul ei discipol! Reiese din articolele adunate în acest capitol faptul că Elena Buică a marcat și schimbat în bine traiectoria literară a multor generații. Prinosul de recunoștință și dragostea care îi ies în întâmpinare i se cuvin pe deplin. Numeroasele premii și distincții care i-au fost acordate la cele mai diverse ocazii sunt o dovadă în plus a prețurii care i se așterne la picioare.

Capitolul al VI-lea completează tabloul experienței de viață al autoarei, cumulând materiale din activitatea ei de profesorat și literatură. Cum bine remarcă Elena Buică, „Scrisul a devenit pentru mine un alt mod de a exista. Universul interior a căpătat alte dimensiuni. Nu știu cât vor dăinui peste timp, dar am în minte părerea lui Nicolae Titulescu: «Chiar de nu voi fi un far, ci o candelă, ajunge. Chiar de nu voi fi nici candelă, tot ajunge, fiindcă m-am străduit să aprind lumina». Nu piscul este important, ci lupta să ajungi la el.”

Nu putem pune punct definitiv acestei succinte treceri în revistă, pentru că sunt semne precum că lucrurile nu ne vor opri aici. La scurt timp după lansarea acestui volum, Elena Buică propune noi teme de dezbatere, mai ales prin rubrica permanentă pe care o întreține în paginile ziarului *Observatorul* din Toronto. Tema celui mai recent articol este „Despre recunoștință”. Cât de bine s-ar potrive în paginile acestei cărți! Dar, va fi, probabil, începutul unei noi cărți. Activitatea literară a decanei noastre de vârstă, care ei îi este destin iar cititorilor ei fidel alinare, se va continua. Pentru încheiere, un sfat pe care ni-l adresează: Să nu uităm că tot ce dăm, primim înapoi, sub altă formă și când nu ne așteptăm. Îmbrățișându-i cu drag pe toți cei care poartă lumina în suflet, Elena Buică îi sfătuiește să pășească încrezători în viață, să-și iubească semenii și să le zâmbească plini de bunătațe.

POEME

Flori GOMBOȘ

Amintiri vechi

amintiri vechi,
răscolite și
scoase la iveală
de un zbucium
lăuntric,
tremură ca frunza;
glasul îmi frâng,
liniștea mi-o zguduie
cu o putere diabolică...
nu-mi fâgăduiesc
nimic...
clipe-ndepărtate
dintr-un trecut ce
nu se mai întoarce,
se sfâșie,
deportate în
orologiile
pline de
amintiri vechi...

Cât costă o lacrimă?

frunze solare
pe norii limpezi...
sunt ca oaspeții
întorși de la munte;
vis din
umbră de toamnă
întoarce soarele
spre mine
lasă-mă
să-mi doresc asta
pentru tot restul vieții...
cuvântul
cade-n iarnă
anii
sunt prea rapizi
și urăsc vântul
ce-atârână florile-n picturi...

dans de fluture
pod de hârtie
vis de praf...
ascultă,
plâng norii...
cât costă o lacrimă?

Crăciunul de-abia începe

despărțiți de-o tăcere
ce crapă cer și pietre...
cortina de ceață
se lasă profund...
e gol înapoi,
e gol înainte...
vântul stivuieste poveri
în suflet,
florile de nea
suspină în
ploaia de toamnă...
lasă-mi la fereastră
colindul tău,
să m-adoarmă lângă
pomul de Crăciun;
în umbra lămpii
din fereastră
să se rupă-n două
tăcerea dintre noi...
e gol înainte,
e gol înapoi și...
Crăciunul
de-abia începe,
în tăcere și
singurătate...
nu mai e în doi

Crinii aud tot

Regretul este
ca un nor
întinzând o
mână lungă de fum...
tot ce e frumos

se pierde:
apa din vaduri,
dar mai ales
roua din tine;
mai înainte de a fi
șoptă sau
glas al iubirii,
așteaptă răsăritul
în valuri de mohor;
fără murmur
te supune
exodului de umbre
legate la ochi...
pune mâna pe
pleoapele reci
ale izvorului,
căci cine știe
în câte trupuri deodată
trăiești...
ne închinăm celui
ce e departe,
atunci când
crinii aud tot ce se întâmplă...

Cum de nu am putut?

cum de nu am putut
să te țin mai mult?
nici sărutul ultim
nu te-a trezit...
de ce mă dori
atât de crunt
și-n așteptări
m-am poticnit?
c-un plâns amar
tu mă omori...
ostași
ai gărzilor divine
strașnic te păzesc,
însuși tu
ostaș ai devenit,
să mă ocrotești
trecând prin soartă...
cum de nu am putut
să-ți deschid... o poartă...

Cuvântul editorului **SUFLET DE FEMEIE**

Johnny Ciatloș Deac

Cartea **Suflet de femeie** semnată de inconfundabila Mihaela CD, s-a născut din vibrația unei harpe interioare, într-un regal liric al sufletului în care cuvântul nu este doar purtător de sens, ci și de lumină, de muzică, de destin.

Mihaela CD scrie cu măiestria celor care trăiesc frumos. În versurile ei pulsează armonii, se țese muzica interioară a ființei, iar fiecare poem are parfumul unui gând netrăit până la capăt. Din fiecare strofă răzbate o blândețe regală, o înțelepciune care mângâie și luminează. Poezia ei nu vine din zgomotul lumii, ci din tihna sufletului care cunoaște iubirea, dorul, tăcerea și strălucirea clipelor în care timpul capătă răbdare.

Cartea de poezii **Suflet de femeie** este scrisă cu seva inimii poetei Mihaela CD, drept ofrandă a sufletului, o arhitectură a emoției în care fiecare vers devine punte între om și divin, între amintire și speranță, între ceea ce suntem și ceea ce tânjim să fim. Poeta invită la iubire transformând emoția în împărtășire.

Poezia Mihaelei CD este frumoasă, înaltă și clară precum o rugăciune rostită în șoaptă, impunătoare precum un imn scris în vitraliile unei catedrale interioare. Versul său se formează în aurora sufletului, șlefuit cu migala unui bijutier, iar fiecare strofă pulsează în ritmul unei inimi care a cunoscut, cu demnitate, toate anotimpurile iubirii.

Iubirea este prezentă în toate formele sale, clocotitoare sau domolită, împlinită sau dorită, dăruită sau pierdută. Iar dincolo de iubire, este bunătatea, acea calitate nobilă care străbate tăcut fiecare filă. Și peste toate, precum o coroană nevăzută, stă demn, credința, ca o coloană de lumină, calmă, senină, profundă.

Fiecare poezie este o fereastră către un cer diferit. Unele deschid zarea unei iubiri împărtășite, altele ating nota melancolică a unei așteptări. Dar dincolo de temă, dincolo de emoție, se simte acel fir de aur care unește toate trăirile, credința în frumos, în bunătate, în Dumnezeu, în acea forță caldă care leagă toate sufletele între ele, tainic și sigur.

În paginile volumului **Suflet de femeie** nu dai buzna, nu intri pur și simplu, ci pășești ușor, ca într-o grădină în care florile nu se explică, ci doar se privesc. Mihaela CD întinde un covor catifelat, pe care cititorul e invitat să pășească desculț, în liniște. Nu este doar o invitație la

lectură, ci și la regăsire, la acel moment intim în care versul se simte și se trăiește.

Poezia Mihaelei CD are harul rar de a oferi totul, dragoste, căldură, bunătate, înțelepciune, o poezie ce uneori lasă loc misterului din respect față de muzica tainică a inimii. Fiecare vers pare să fi fost deja spus undeva, de un înger tăcut sau de un gând vechi pe care l-am uitat, dar pe care sufletul îl recunoaște fără efort. Și totul e așezat cu o demnitate firească. Fiecare poezie pare scrisă cu o pană înmuiată în cerneală de timp și lumină, în tăcerea care vorbește mai mult decât orice declarație într-un miracol discret al cuvântului.

Aici, iubirea e mai mult decât un sentiment, e un loc, un spațiu sacru în care ne recunoaștem fiecare, chiar și fără să ne fi întâlnit vreodată. Dorul nu este o absență, ci un pasaj între trecut și prezent, iar trecerea anilor nu aduce uitarea, ci așază, cu grație, lumina peste amintiri.

Ritmul versurilor aduce cu el echilibrul, iar rima curge lin, ca o apă clară care știe drumul către mare. Fiecare cuvânt este ales cu migală, dar mai ales cu iubire. În spatele fiecărei poezii se ghicește un spirit nobil care a ales cu grijă nu doar ce spune, ci și cum spune. Este acel tip de poezie care se aude și cu ochii închiși, care se simte în tăcere și rămâne mult după ce pagina a fost întoarsă.

Mihaela CD oferă spațiu slovelor, le dă aripi, lăsându-le să respire, să se înalțe. Poezia sa este o formă de a exista în lume cu noblete, cu bunătate, cu muzică interioară. Este felul în care sufletul ei se rostește, fără a ridica vocea.

Volumul **Suflet de femeie** reprezintă în fapt semnătura discretă a unei viziuni artistice care refuză vulgarul și alegoria facilă, în favoarea unei poezii care îmbină delicatețea cu rigoarea, sensibilitatea cu structura, emoția cu muzicalitatea, devenind simbolul unei existențe trăite cu luciditate și sensibilitate. Această carte este, în cele din urmă, un gest de iubire. Iubire față de cuvânt, față de frumusețe, față de ceea ce e adânc și delicat în om.

Poezia este pentru Mihaela CD o respirație a sufletului care se așază tăcută, cu grație, în inimile pregătite să o primească, un act de rezistență delicată, un gest de închinare în fața sensibilității, a adevărului interior, a memoriei afective.

Cine citește cartea **Suflet de femeie** cu ochii sufletului său, va înțelege că aici nu e vorba despre confesiune, ci despre comuniune, nici despre biografie, ci despre transfigurare. Poeta Mihaela CD nu scrie despre ea, ci prin ea.

Scriitoarea Mihaela CD nu își scrie doar gândurile, ci își oferă lumina. Sufletului. Aceasta este moștenirea Mihaelei CD: o poezie cu suflet mare, o voce clară și senină în corul lumii literare contemporane, o prezență care oferă nu doar versuri, ci alinare, nu doar frumusețe, ci adevăr.

POEZII

Mircea Dorin ISTRATE

Dorință sfântă-n prag de iarnă

Motto

*Se trec mereu prin al meu gând,
Trecute vremi, eu, lăcrimând,
Le retrăiesc din când în când
Că mă-nfioară ,rând la rând.*

*

*E-o toamnă tristă, frig și ploi,
În vânt îmi tremur plopilor goi,
În sobă, două-trei surcele
Îmbie gândurile mele,
În vis frumos să mi se așeze,
Iar noaptea-n drag să le păstreze
Rămâie veșnic, amintiri,
De dor și tainice
iubiri.*

*Au fost mai toate-nflăcărări,
Din preasfioase sărutări,
Și-nfiorări din vremi ce-s duse,
Și-acum în gând îmi stau ascunse,
Să-mi fie leac în nopți lungite,
Ce le petrec neadormite,
Când peste noi se cern din nori
Vii amintiri, roi de
ninsori.*

*E-o toamnă-acum, întârziată,
Ca mâine dânsa mi se găta,
Ne dă Tu Doamne, că-i dorită,
O iarnă lungă, troienită,
Albească-mi totu-n juru-mi roată
Și schimbă păcătoasa soartă
Ce Tu ne-ai dat-o pentru noi,
Și-adu-ne iară înapoi,
Cea vreme care-mi place mie,
Minunea de copilărie
Și-n ea mă uită, pe
Vecie*

Din inimă îndemn

*Când trăitoarea viață ți-a fost și iad
și rai,
Și iarnă vișoroasă și flori din luna
Mai,
El, locul de naștere, alint ți-a fost
mereu,
Cu tine-n bucurie, cu tine la cel greu.*

*Acolo tu-nvățat-ai că banii și averea
Nu-s totu-n astă viață, nu ele dau
puterea,
Ci buna rânduială și pacea și
onoarea
Și vorba cea ținută, ce îți ridic
valoarea,*

*Și cea învățătură ce-ai tăi părinți ți-
au dat,
Să încinstești tot omul, sărac ori
împărat,
La sat să-i fii într-una smerit și-n
mulțumire
Că el om te făcut-a, să fii pe
veșnicire.*

*Iar dacă-n astă viață, bogat mi te-ai
făcut,
Mereu tu amintește-ți de unde-ai
început,
Și-o rugă de iertare să-i faci în
lăcrimare
Că el mi te făcut-a să fii azi, un om
mare.*

*

*Păcat că satul cela, de noi mereu
știut,
Încet, încet îmi piere, uitat i-a lui
trecut,
Azi nu mai are cine să ducă mai
departe,
Nici datina străbună, că-i plin de
dulci păcate,*

*Iar cele obiceiuri ce i-au ținut
menirea,
Tradiția străbună, ce ne-a-ntărit
unirea,
Azi nu mai au nici viață, nici sfânta
cea trăire,
Sunt doar o apă chioară, mereu în
sărăcire.*

*

*Treziți la viață satul, cum fosta-mi
altădată,
Și dați-i nouă viață mai până nu se
gată,
Trăirea și menirea ce-a dus-o în
trecut,
Să nască iar mari oameni, pe vatra
lui de lut.*

Sfânta dreptate

*E lumea toată astăzi prinsă,
În hora vremii ce-i cuprinsă,
De ură, de trădări, de jale,
De bunăstare-n ale sale,
Și vrerea-n gând la fiecare,
Să fie dânsul, cel mai mare,
Doar el să-mi aibă-averi, putere
Și toți să facă, a lui
vrere.*

*Pomană nu-i, iertări deloc,
Pentru acei, ce-n nenoroc
Își duc amarul vieții-n greu,
Cum știe numai Dumnezeu,
Dar mulțumiți și-așa îmi sunt
Că-i ține Domnul, pe pământ,
Să-și ducă traiul cum o fi,
Mai bun, mai rău, în
orice zi.*

*Bogați, săraci și răi și buni,
Mari înțelepți, dar și nebuni,
De-o seamă-s toți de la naștere,
Doar unul are, altul n-are,
Și-mbelșugare și avere,
Și sărăcie și durere,
Doar unu-ajunge numa-n rai,
Cel cu credința care-o ai,
Mâncând amara-i, neagra-i pâine
Și azi și ieri și poate mâinem
Sub umbra ceea de Credință,
Ce-n veci ne da-va,
biruință.*

SPATII SIMBOLICE ALE ÎNȚIERII ÎN „CĂLĂUZA”

Aliona Munteanu

Articolul de față își propune să prezinte câteva spații simbolice importante pe care le folosește regizorul Andrei Tarkovski în procesul de inițiere a personajelor. Ne vom opri atenția asupra cavernei, tunelului uscat, mașinii de tocat, trecerii prin apă și peste munții de nisip, elemente ce se regăsesc în partea a doua a filmului *Călăuza*. Totodată vom descoperi și analiza simbolurile întâlnite pe parcursul derulării acțiunii.

Chiar de la începutul părții a doua se observă cum coloane de fum se ridică, simbolizând unirea dintre cer și pământ, spiritualizarea omului. Călăuza își cheamă însoțitorii să-și continue drumul, însă cei doi sunt epuizați: Omul de Știință abia dacă poate să se ridice, iar Scriitorul rămâne întins în continuare pe blocurile de piatră: drumul spre inițiere este anevoios și extrem de obositor, necesită eforturi mari.

În prim plan apare imaginea unui puț întunecat. După cum se știe, puțul are o încărcătură sacră, este sinteza celor trei tipuri de rânduială din Cosmos: cerul, pământul, infernul. De asemenea, reprezintă și o cale vitală de comunicare; nu întâmplător aici se aude rugămintea Călăuzei: „Fie ca tot ce-am plănuț să devină realitate. Fie ca ei să creadă. Și să rădă de propriile lor pasiuni. Pentru că tot ceea ce numesc ei *pasiune* nu este de fapt energia sufletului, ci un soi de frecare a sufletelor lor cu lumea exterioară. Și cel mai important: fie ca să creadă în ei înșiși. Să devină neajutorați ca niște copilași, pentru că slăbiciunea este un lucru mare, iar tăria – un nimic.” Puțul reprezintă în sine un microcosmos sau o sinteză cosmică; ecoul de cavernă ce se înalță din puț, reflexele fugitive ale apei mișcătoare adâncesc și multiplică taina în loc s-o limpezească. „Privit de jos în sus, este o uriașă lunetă astronomică orientată spre străfunduri, dinspre măruntaiele pământului spre polul ceresc. Complexul acesta realizează o scară a mântuirii, legând între ele cele trei nivele ale lumii”. Puțul este în strânsă legătură cu caverna: cavitate întunecată, regiune subterană, la limitele vizibilului, abis îngrozitor, caverna este un

simbol al inconștientului și al pericolelor adesea neașteptate. Caverna simbolizează, de asemenea, explorarea „eul-ui” interior, în special a „eul-ui” primitiv refulat în profunzimile inconștientului. Caverna este considerată un gigantic receptacol de energie telurică sau locul de identificare, procesul de interiorizare psihologică, după care individul devine el însuși și ajunge la maturitate. Pentru aceasta el trebuie să asimileze întreaga lume colectivă, care se imprimă în el, cu riscul de a-l perturba și să integreze aceste aporturi la forțele sale proprii, astfel încât să își constituie propria sa personalitate și să ajungă să aibă o personalitate adaptată lumii exterioare prin calea organizării. Organizarea „eul-ui” interior și a relației sale cu lumea exterioară este concomitentă. Caverna simbolizează din acest punct de vedere subiectivitatea în confruntare cu problemele diferențierii.

Imediat după naștere, omul e fără putere și flexibil, când moare, e rigid și insensibil. Când un copac e în creștere, e fragil și elastic, dar când e uscat și rigid, el moare. Rigiditatea și tăria sunt însoțitorii morții. Elasticitatea și lipsa de putere sunt expresii ale prosperității vieții. Pentru că ceea ce s-a rigidizat, nu învinge niciodată. Acesta este monologul interior al Călăuzei prin care regizorul își prezintă propriile idei. Un om rigid, insensibil, care se consideră „tare/puternic” nu va putea niciodată să ajungă a-L cunoaște pe Dumnezeu. Este nevoie de o deschidere a minții și a inimii, de sensibilitatea sufletului și de o inocență curată de copil. Divinitatea deține Puterea și nu profanul. Revenind la cele două personaje care urmează calea inițierii, putem menționa că acest stadiu este imposibil de atins dacă cei doi nu vor scăpa de rigiditatea și împietrirea sufletelor lor. Această călătorie inițiată ar trebui să îi sensibilizeze, să le risipească principiile formate de societate, în care nu există mistere, nici Triunghiul Bermudelor, ci doar o existență în care totul poate fi explicat, precum formula „triunghiul ABC este egal cu triunghiul A'B'C'”.

Călăuza îi cheamă pe cei doi însoțitori să le spună că „sunt pe drumul cel bun”. Omul de Știință și-a lăsat rucsacul la locul de odihnă și vrea să se întoarcă după el deoarece „nu poate fără rucsac”, demonstrând atașamentul oamenilor de lucruri materiale, inutile pentru sufletul lor. Deși Călăuza încearcă să-i explice că „aici nimeni nu s-a întors vreodată pe același drum”, Omul de Știință ține neapărat să se întoarcă, demonstrând o motivație slabă de a ajunge în *Zonă*. Până și Scriitorul încearcă să-l convingă, dar în zadar: el se întoarce fără ca cei doi să observe dispariția lui.

Scriitorul urcă scările așa cum a făcut și Omul de Știință la începutul filmului. Însă de data aceasta urcarea este verticală, abruptă. În apropierea scării are loc curgerea unei ape înspumate. De undeva de sus,

dintr-o clădire aproape dărâmată, curge în cascadă o apă tumultuoasă. Dacă ar fi să ne amintim afirmația filosofului grec Heraclit, „prin același fluviu nu curg aceleași ape”, am putea conchide că prin curgerea apei regizorul a vrut să exprime neconținută evoluție a ființelor umane, cât și „paradoxul gândirii umane care tinde să imobilizeze niște lucruri în mișcare înălăuntrul unor definiții fixe”. În accepție budistă se consideră că întrucât picăturile de apă care alcătuiesc cascada sunt reînnoite clipă de clipă, acestea reprezintă manifestarea, exteriorizarea iluzorie. Deși i se spune „tunelul uscat”, aici chiar se poate înota. Personajele merg prin șuvoiul de forță a curenților, care trebuie neapărat stăpâniți în vederea unui folos spiritual. Scriitorul observă dispariția Omului de Știință, însă ei nu se pot întoarce după el. Lucrurile se schimbă mereu în Zonă: se vede cum deodată se întunecă. Își vor continua călătoria cei doi, împreună. În drumul lor întâlnesc o vatră cu jăratec. Jăratecul este simbol al focului purificator și regenerativ. Această etapă a inițierii reprezintă eliberarea de condiția umană, care poate fi realizată dacă omul este pe deplin conștient (ceea ce nu îl caracterizează deocamdată pe Scriitor). Pe podeaua clădirii ruinate, la fundul apei curgătoare se pot vedea rămășițele fostei civilizații: o seringă, cutia ruginită pentru seringi care conține una, foile răvășite ale unui calendar. Calendarul este simbolul ireversibilului, „al renașterii, precum și al ordinii inteligibile care guvernează scurgerea timpului; el este măsura mișcării”.

Călăuza și Scriitorul au ajuns de unde au plecat: la popasul de odihnă (unde Omul de Știință îi aștepta, servind masa la foc). Înțelegând că este o capcană, Călăuza hotărăște să facă o pauză pentru a-și limpezi gândurile. Fiecare își găsește un culcuș pentru odihnă: Omul de Știință stă pe ciment (spațiu rece, are legătură cu raționalul) pe partea stângă (în psihologie se consideră că cei care dorm lateral, pe partea stângă sunt raționali, înclinați spre logică și analiză; de asemenea, aceasta indică și o stare de tensiune apărută pe fondul luării unor decizii legate de o schimbare în viață; poziția fetală indică nevoia de autoprotejare de mediul extern); Călăuza stă întins pe burtă (această poziție arată întoarcerea către sine, înclinarea către introspecție, retragerea din exterior și îndreptarea atenției către sine) apoi pe partea dreaptă (care simbolizează creativitatea, imaginația și visarea): în dreapta (direcția paradisului, prin urmare, are sens divin) se vede apa curgătoare și verdeața, iar în stânga (simbolizând lucrurile exacte, raționalul) se află o băltoacă murdară înconjurată de noroi (faptul că el stă între cele două părți contrastante arată că este nevoit să-și împarte existența între lumea ostilă, exterioară lui, simbolizată de băltoacă și noroi, și universul său interior: o lume frumoasă plină de comori-apă și vegetație) (Anexa 15); Scriitorul stă întins pe o

insuliță de vegetație (se face aluzie la creativitatea artistului); faptul că el nu-și poate găsi locul (inițial stă pe burtă, apoi se decide să stea întins pe partea dreaptă) ne determină să concluzionăm că în el se duce o luptă-el ar vrea să creadă în frumos, în divinitate, însă latura rațională nu îi permite lucrul acesta. (Anexa 16)

Un alt obstacol pe care trebuie să-l depășească personajele noastre în drumul lor spre inițiere este, așa numita, „mașină de tocat”, care se aseamănă cu un tunel. Orice ritual de inițiere presupune trecerea printr-un tunel, reprezentând accesul la lumină. Tunelul lui Tarkovski, care duce spre *intrarea în încăperea Mântuirii* prin speranță și credință, este întunecat, umed și șerpuit. Scriitorul este de părere că arată morbid și nu ar vrea să fie voluntar de data aceasta. S-a hotărât să se tragă la sorti: va merge primul cel care va extrage chibritul lung. „Năpasta” cade pe Scriitor. Acesta cere să se arunce în tunel măcar o piuliță, pentru orice eventualitate. Înainte de a-și începe drumul prin tunel, se aude ecoul vorbelor Scriitorului. „Apărând în multe [...] legende, ecoul pare simbolul regresiei și pasivității, care pot reprezenta doar o stare trecătoare, premergătoare unei transformări”. Scriitorul înaintează cu precauție; se simte frica, încordarea și neliniștea personajului. Omul de Știință și Călăuza urmează același itinerar la o oarecare distanță de Scriitor. Drumul până la capătul tunelului este lung și se filmează în întregime. O ușă se află la capătul acestuia. Ușa (poarta) are o simbolică bogată: ea reprezintă locul de trecere: dintre două stări, dintre două lumi, dintre cunoscut și necunoscut, dintre lumină și întuneric, dintre bogăție și sărăcie. Poarta invită spre cunoașterea unui mister. Este vorba despre trecerea de la profan la sacru. În unele religii, trecerea de la pământ la cer se face prin poarta soarelui, care simbolizează ieșirea din cosmos, dincolo de limitele individuale. Această poartă este deschizătura de sus a domului, a cortului prin care trece Axa lumii, sau creștetul capului, poarta cea strâmtă ce duce spre Împărăția Cerurilor, „Poarta Lumii de sus”. La evrei și creștini, ușa sau poarta deschide calea spre revelație. În Vechiul Testament și în Apocalipsă (când Hristos se arată în toată slava Lui, sau la Judecata de Apoi) porțile se deschid doar pelerinilor și credincioșilor. Abatele Suger spunea celor ce intrau în catedrala Saint-Denis că „frumusețea ce luminează sufletele trebuie să le călăuzească pe acestea spre lumina a cărei poartă adevărată este Hristos”. Prin extensie, Hristos însuși este, prin taina Mântuirii, ușa prin care se ajunge în Împărăția Cerurilor: *Eu sunt ușa. De va intra cineva prin Mine, se va mântui*.

Înainte de a deschide ușa, Scriitorul își scoate arma. „Armele sunt antimonștri care devin monștri la rândul lor”. Făcute pentru a lupta împotriva dușmanului, ele

→ Continuare în pag. 18

CU GRUPUL PRIN JAPONIA

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

În primăvară am avut o ofertă foarte tentantă de a efectua o excursie în Japonia. Imposibil de refuzat mai ales că Țara Soarelui Răsare era una din obsesiile unor decenii în care ne uimea cu incredibilele sale performanțe tehnice, dar și cu farmecul unei societăți în care modernul se împletea armonios cu o tradiție multimilenară.

Așadar, puternic motivați, la data când aveam planificat zborul ne aflam în aeroport cu bagajele la picior și ne întâlneam cu ghidul grupului, un bărbat cam la cincizeci de ani care ne-a făcut o impresie foarte bună, dar și cu restul grupului, adică șase perechi plus încă șase doamne neînsoțite, despre care am aflat destul de repede că sunt oameni cu studii, majoritatea profesori sau medici. Totul era de bun augur, iar după un zbor care cu tot cu escale a durat cam douăzeci de ore am aterizat pe aeroportul japonez cel care între timp începuse să ni se pară a fi un fel de Tărâmul Promis. Ne-am recuperat bagajele și în cel mai scurt timp ne urcam într-un autocar care părea ieșit atunci din fabrică fiind impecabil de curat, iar șoferul a fost cel care ne-a ajutat să ne îmbarcăm înclinându-se politicos la urcarea în autocar în fața fiecăruia dintre noi. Eram mult prea obosiți ca să putem remarca ciudățenia acestui tip de comportament atât de diferit de tot ce știam noi că înseamnă șofer pe autocar.

Hotelul la care eram cazați, unul de patru stele, a fost primul loc în care spiritul nostru tradițional a avut o izbucnire de triumf atunci când doamnele neînsoțite au dat sonorul către maxim, deoarece ele fiind fumătoare aveau alte pretenții la repartitia camerelor, unele pe care eu nici nu le pricepeam. Nu am avut însă timp să mă lămuresc, oricum numai asta nu mă interesa, deoarece recepționerile, două tinere cu zâmbetul pe buze, dar pe care, mai târziu, le-am bănuțat că practică artele meditațiilor de tip zen, au rezolvat totul extrem de eficient și fără nici o acută vocală.

Fericirea de a ajunge în cameră a fost oarecum umbrită de faptul că scaunul WC-ului și dușul păreau venite dintr-un viitor foarte de îndepărtat și prin urmare era destul de greu de înțeles cum funcționează. Până la urmă, urmărind desenele, am reușit să dezleg o parte din misterele lor însă după ce le-am folosit mi-am dat seama că pot induce dependențe ireversibile.

Camera deși părea mobilată minimalist avea exact tot ce-ți doreai așa că am intrat într-o binefăcătoare comă, iar a doua zi, perfect debusolați din cauza fusului orar, am

hotărât să ne înscriem ferm acestei realități și am mers la micul dejun. Acesta părea întocmit de specialiști nutriționiști special pentru vrăbiuțe supraponderale, așa că m-am bucurat și de faptul că, în perspectivă, aveam prilejul de a scăpa de câteva kilograme în plus, cele care de la o vreme, îmi ridică probleme mai ales în privința pantalonilor. Ne-am urcat în alt autocar care ne-a lăsat aceeași impresie precum precedentul, inclusiv modul de comportament absolut nespecific șoferilor pe care i-am cunoscut până acum și am plecat să vizităm primele obiective din pro-gram. Erau câteva temple budiste sau shintoiste vechi de un mileniu unde atmosfera de sacralitate este susținută inclusiv de liniștea în care se desfășoară ritualurile colective sau individuale. Aici însă japonezii au început să vadă și că se poate altfel!

Una din doamnele neînsoțite și care luase în mod vizibil conducerea minigrupului de fumătoare a declarat cu o voce de trâmbiță așa ca să audă tot japonezu`:

- Fetelor, săracie cu lustru! Păi, dacă ar vedea ăștia catedrala din Brăila n-ar mai scoate o vorbă! Acolo credință nu la ăștia care ard bețișoare și se tot înclină la niște pietre!

Ceva mai târziu când am asistat la o ceremonie de căsătorie și chiar eram impresionați de frumusețea actului sacral, tot această doamnă, care am înțeles că se numea Marcela, scuze, doamna Marcela, a mai emis o judecată de valoare:

- Pă` asta-i nuntă fraților! E un fâss! Să mă fi văzut pe mine când m-am luat cu al doilea! Trei zile am jucat și am petrecut de dormeau lăutarii pe dible și mâncaseră nuntașii tot cazanul cu ciorbă de burtă, iar cuscrii fugiseră cu niște bagaboante din Brăilița că le scăpărau ochii de frumoase ce erau și ălea! Ehe, distracție nu mirolăieli d-astea fără frumoasele tradiții ale furatului miresei sau ceva bătaie între muieri ca să vadă ibovnicii de ce sunt ele în stare!

La faza asta în mine s-a deșteptat în cel mai surprinzător mod cu putință, un fel de componentă masochistă care m-a afectat psihic și, ca urmare, mi-am propus să mai aud și alte panseuri ale neobositei doamne Marcela, cea care se plasase definitiv ca șefă a grupului de fumătoare, dar nici alte doamne din grup nu prea dădeau dovezi de independență ideatică.

Așadar pe când vizitam pădurea de bambus și păstram o liniște deplină pentru a-i auzi sunetul specific, răgetul doamnei Marcela ne-a adus cu picioarele pe alt tărâm, unul de basm:

- Nicoleta! Fă-mi dragă niște poze cu copacii ăștia da așa să mă vad eu în poză nu copacii, că, copaci, dacă vreau, am și la soacră-mea la Cochirleanca! Apelata Nicoleta începe să fotografieze cu telefonul în timp ce Marcela încearcă ceva fițe de vedetă porno, ambele vorbind în așa fel încât să fie auzite și la Cochirleanca acolo unde nimeni nu are habar că ar exista bam-bus, asta dacă nu cumva salcâmi de acolo s-or numi așa. Se vede treaba că am mari lacune de cultură generală...

A doua zi pe când vizitam un castel renumit, Castelul Egretei Albe, o construcție legendară de o mare

frumusețe, doamna Marcela, retrasă la o țigară cu propriile-i admiratoare, a emis judecata de valoare:

- Cum vă spuneam, fetelor! Sărăcie cu pretenții și ifose! Ce ăsta-i castel? Păi, înseamnă că nu ați văzut castelul lui Gigi Becali! Tot-i aur și strălucire! Ca să nu mai spun de casa lui Donald Trump! La fel! Păi, și aici doar pereți goi și niște amărâte de săbii și armuri caraghioase? Să mă scutească!

Recunosc, într-o clipă glorioasă existență multiseculară a castelului cu întreaga sa frumusețe și eleganță mi-a căzut în cap drept care am început să gândesc la faptul că la urma-urmei și Gigi Becali ar putea fi shogun că doar castel are. Și chiar mai frumos după cum spune Marcela... Era timpul să mă depărtez de grup fiindcă ceva începea să devină contagios...

Și mai interesant a fost când am fost conduși de ghid spre o stradă unde erau, dacă aveam noroc să iasă din casă, vestitele gheșe. Până la urmă s-a dovedit că aia cu norocul era o subtilă metodă de promovare turistică, iar gheșele chiar au apărut, fermecându-ne cu somptuoasele, dar și foarte rafinatele lor kimono-uri, cu grația și delicatețea comportamentală, rod al unei educații exigente care începe din copilărie. Priveam cu gurile cam

→ Continuare din pag. 16

pot fi deturnate de la scopul lor pentru a servi la dominarea prietenului sau pur și simplu a altuia. Ambiguitatea armei este de a simboliza în același timp instrumentul dreptății și pe acela al opresiunii, apărarea și cucerirea. În orice ipostază însă, armele materializează voința orientată către un scop. În film armele sunt revelatori ai conflictelor interioare.

Întrucât credința nu poate fi cucerită cu arma (violență), Călăuza îl roagă pe Scriitor să o arunce (de altfel, nici nu ar avea în cine să-și descarce gloanțele). Securitatea celor trei depinde de puritatea intențiilor lor.

Deschizând ușa, Scriitorul vede apă și scări. La instrucțiile Călăuzei, el coboară în apă. „A te scufunda în apă pentru a reieși fără să dispari înseamnă a te reîntoarce la sursă pentru a te reîncărca într-un imens rezervor de potențial și de a extrage de aici o forță nouă, faza pasageră de regresie și de dezintegrare, condiționând o fază progresivă de reintegrare și de regenerescență.” Această baie are ca scop și purificarea corpului care va atinge și psihicul, producând o reînnoire spirituală. Se urmărește obținerea stării de puritate ce va pregăti personajul pentru o nouă viață. Cufundarea în apă amintește și de Taina Botezului (*Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine [...] vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc*).

Călăuza îi spune Scriitorului, după ce acesta iese din apă, să nu plece nicăieri, să îi aștepte afară. Aflăm că Omul de Știință are la el o fiolă cu otravă (pentru ca în cazul unei eventuale mutilări, moartea să-i fie ușoară:

căscate și unii dintre noi fotografiau în delir, nu prea știu de ce, dar am auzit, era de altfel imposibil să nu auzi, și comentariul genialei Marcela:

- Băi, fetelor, păi, dacă mă pun eu, așa, la țol festiv și mă furlandisesc pă bulevard, dau moarte-n populație și le spulber pe piticaniile astea crăcănate de nu se văd!

Atunci am băgat de seamă că într-adevăr superba doamnă Marcela era genul de femeie pe care noi o cam numim lemn de cruce și, fără îndoială, putea provoca agitație în rândurile ienicerilor care cred că mai bănuie prin mentalul colectiv al brăilenilor. Destul de îngrijorat de gândurile care-mi tot zburau prin cap i-am povestit soției prin ce încercări trec, iar ea a luat urgent măsurile ce se impuneau. Mă ținea atât de departe de grupul fascinant al Marcelei încât nu mai auzeam comentariile ei pline de înțelepciune și partiotism, așa că pe la sfârșitul excursiei mi-am revenit. Adică am renunțat să mai cred că la noi, la Cochirleanca, sunt păduri de bambus, dar și că farmecul zdrobitor al doamnelor noastre ar putea dizloca o cultură milenară! Drept rezultat mi-am propus ca nici după ce ajung în țară să nu mai stau în apropierea unor grupuri de doamne fumătoare, că uite, devin molipsitoare!

omul nu este dispus să sufere). Călăuza împinge arma în apă pentru ca aceasta să-i anihileze utilitatea.

Scriitorul nu a ținut cont de indicațiile Călăuzei și și-a continuat drumul singur. Trecerea peste munții de nisip este legată de „simbolul multitudinii: numărul boabelor de nisip reprezintă păcatele de care te lepezi”. Lumina orbitoare și ciorile apar ca o prevestire rea, semnificând, în cazul dat, încălcarea regulilor de către Scriitor. Chiar și după ce a trecut prin toate etapele anterioare Scriitorul încă mai consideră „că toate acestea sunt invențiile idioate ale cuiva”. El este dezamăgit de societatea în care trăiește: „am vrut să-mi curăț sufletul de murdărie, dar ei, tot mi l-au înșfăcat”; o societate care cere să fii într-un anume fel și de fiecare dată cere mai mult și mai mult; tot ea l-a determinat să simtă scrisul ca pe „o veșnică tortură, durere, o ocupație rușinoasă, un soi de stoarcere a hemoroizilor.” Scriitorul mărturisește că el dorea să-i transforme, să-i facă mai buni, însă, de fapt, ei l-au schimbat ca să semene lor, demonstrând că este nevoie să ai o credință puternică pentru a fi capabil să transformi oamenii din jurul tău. După ce se întoarce spre tovarășii săi, Scriitorul lasă pe nisip urmele sale, marcând fizic zona prin care a trecut.

În concluzie afirmăm că spațiile simbolice analizate de noi (caverna, tunelul uscat, mașina de tocat, culoarul cu apă și munții de nisip) au servit drept modalități de inițiere pentru personajele filmului tarkovskian. Regizorul a folosit o multitudine de detalii pe întreaga durată a filmului, îmbogățind mesajul acestuia cu simboluri și subînțelesuri.

Zborul frânt al Poeziei: Nicolae Labiș

Mihai CABA

În eternitatea Timpului să ne oprim rememinator, fie doar și pentru o clipă, la **poetul Nicolae Labiș**, născut la **2 decembrie 1935** în ținutul mirific al Mălinilor, aflat pe apa Suhei, ce străbate „*cu șopot limpede*” hățişul pădurilor de foioase și brazi ale Obcinei Stănișoarei, cel pe care Geo Bogza avea să-l numească „*puil de cerb*”, iar Eugen Simion avea să-l definească emblematic de a fi fost „*buzduganul unei generații*”. Dacă ar mai fi trăit, „*iedul Nicolae*” ar fi împlinit acum **90 de ani!**

Cu un debut fulminant în poezie, „*Fii dârz și luptă Nicolae!*”, cu un talent scriitor, **Poetul „primelor iubiri”** urcă vertiginos și strălucitor pe cerul liricii românești a timpului său, devenind „*o supernovă*” miraculoasă prin Lumina și Culoarea Poeziei sale. Mereu în „*luptă cu inerția*”, fire romantică și năvalnică, devine în scurt timp o adevărată „*stea*” a generației sale, impunându-se cu forța poeziei ce ardea ca o torță în inima și cugetul său înaripat spre înaltul celest.

Dar, fatidic sau nu, aripile zborului său cutezător i-au fost frânte (mărturisitor!) „*la douăzeci de ani și încă unul*” în urma unui tragic accident, petrecut în noaptea de **9 spre 10 decembrie 1956**, când „*pasărea cu colț de rubin s-a răzbunat*” (tramvai / cine știe ce?), care l-a aruncat pe... *un pat de spital*, de unde a trecut prea dureros și prea regretat... **Dincolo... în 22 decembrie 1956**. Se împlinesc **69 de ani** de atunci, fără ca „*misterul*” morții sale să fi fost descifrat corect vreodată!

Scurtă i-a fost să-i fie viața, scurtă i-a fost și creația poetică, dar **Poetul Nicolae Labiș** este și acum și va fi și de-acum încolo, mereu și mereu, în veacul de acum și în cele ce or să mai vină, „*o puternică și emblematică personalitate a literaturii române*”!

„*Moartea căprioarei*” reprezintă, desigur, o „*chintesență*” a liricii sale definitorii și inegalabile, fiind considerată una dintre cele mai frumoase poezii românești. Inspirată poetului de momentele trăitoare ale „*foametei din munții Carpați*”, care s-au succedat în chip nemilos ororilor războiului abia încheiat, poezia „*Moartea căprioarei*” înflorează prin tragismul acestora: „*Împleticit m-am dus și i-am închis / Ochii umbroși, trist străjuiri de coarne, / Și-am tresărit uimit și alb când tata / Mi-a șuiert cu bucurie: -Avem carne!*”

Despre **Labiș** și „*Moartea căprioarei*”, scriitorul Valeriu Butulescu avea să afirme cu tăria aforismului său: „*Labiș a trăit puțin, dar pentru un veac ne-a interzis să ne atingem de căprioarele poeziei.*”

De fiorul acestei capodopere labișiene m-am pătruns în suflet chiar de la prima ei lectură din anii liceeni și acolo mi s-a cuibărit pentru totdeauna, făcându-mi o adevărată „*datorie de suflet*” s-o recit în gând sau de aievea, cu aceeași caldă emoție, ori de câte ori inima-mi dă...ghes, așa cum se întâmplă și acum, în clipele rememorării ... „*puilului de cerb*”...

Moartea căprioarei... în 5 ipostaze

*Seceta a ucis orice boare de vânt.
Soarele s-a topit și a curs pe pământ.
A rămas cerul fierbinte și gol.
Ciuturile scot din fântână nămol.*

*Așteptăm într-un loc unde încă mai sună
Din strunele undelor limpezi, izvoarele.
Când va scăpăta soarele, când va licări luna,
Aici vor veni-n șirag să se-adape.
Una câte una căprioarele.*

*Ea s-arătă săltând și se opri
Privind în jur c-un fel de teamă
Și nările-i subțiri înfiorară apa
Cu cercuri lunecoase de aramă*

.....

*De sus, lumina palidă, lunară
Cerne pe blana-i caldă flori stinse de cireș...
Vai, cum doream ca pentru prima oară
Bătaia puștii tatii să dea greș!*

*Dar văile vuiră... Căzută în genunchi,
Își ridicase capul, îl clătină spre stele,
Îl prăvăli apoi, stârnind pe apă
Fugare roiuri negre de mărgele...
O pasăre albastră zvâcnise dintre ramuri
Și viața căprioarei spre zările târzii
Zburase lin, cu țipăt, ca păsările toamna
Când lasă cuiburi sure și pustii.*

*Ce-i inimă? Mi-i foame! Vreau să trăiesc și-aș
vrea...*

*Tu, iartă-mă fecioară- tu căprioara mea!
Mi-i somn. Ce-nalt e focul! Și codrul, ce adânc!
Plâng. Ce gândește tata? Mănânc și plâng.
Mănânc!*

GENIALITATEA POETULUI NEPERECHE

Elena OPREA

Într-o însemnare din perioada adolescenței, Eminescu mărturisește: „Dumnezeul geniului m-a sorbit din popor, cum soarele soarbe un nour de aur din marea de amar”. „Eminescu e întruparea literară a conștiinței românești, una și nedespărțită” (N. Iorga, Istoria Literaturii Române, Constantin Loghin, Cernăuți, 1943, Editura Mitropolitul Silvestru, citat, op. Pag. 366).

După cum arată cercetarea manuscriselor de la Academie, precum și din citirea operei sale, se poate afirma că Mihai Eminescu avea cunoștințe vaste și temeinice în toate domeniile, fiind un mare savant și un ales erudit. Eminescu a citit foarte mult, începând cu manualele lui Aron Pumnul, cărțile din „Biblioteca gimnaziștilor” de la școala din Cernăuți, studiile de la universitățile din Viena și Berlin, el a avut cunoștințe filozofice de istorie națională și universală, de literatură română aprofundată, de literatură franceză, rusă, germană, greacă, literatură sanscrită (limba veche indo-europeană din India) din care l-a atras latura metafizică. A studiat texte și documente vechi, folclor, lingvistică, filozofie, a tradus din Horațiu, a citit mitologie greco-romană, etc. etc.

M. Eminescu avea aptitudini pentru pictura clasică și pentru muzică. S-au mai găsit în manuscrisele sale proiecte de traduceri din scriitori latini, greci, francezi și germani. Înzestrat cu o cultură enciclopedică aleasă, M. Eminescu poate fi considerat cel mai cult poet român. Activitatea de scriitor a lui Eminescu cuprinde poezie, proză literară și scrieri politice. Cercetătorii au identificat între manuscrisele poetului 28 de încercări de teatru, 13 încercări de proză, 30 de încercări de poeme mai lungi, care au rămas în stadiul de planuri și proiecte. Tot în manuscrise s-au descoperit multe traduceri sau numai proiecte de traduceri din scriitori elini, latini, francezi și germani. De la M. Eminescu au rămas în manuscrise 43 de caiete cu peste 15000 de pagini. Ceea ce cunoaștem astăzi din opera sa, constituie numai o mică parte a creațiilor sale literare.

Poezia este opera care l-a consacrat pe M. Eminescu în literatura română și universală pentru toate timpurile. Ca și Vasile Alecsandri, M. Eminescu a pornit de la poezia populară pe care a cunoscut-o și a pătruns-o adânc cu mintea scilpitoare și sensibilitatea artistică pe care o avea în spiritul său creator și înțelept. Atras de folclor, Eminescu a început să culeagă, încă înainte de a pleca la studii în străinătate, o mulțime de poezii populare ca: doine, hore, colinde, urături, orații de nuntă, satire, balade, proverbe, ghicitori, basme. Ne-au rămas în manuscris basmele: „Călin Nebunul”, „Frumoasa lunii”, „Borta vântului”, „Fiul lui Dumnezeu”, etc. Numai basmul „Făt-Frumos din lacrimă” a fost definitivat de Eminescu și publicat. Unele din basme au fost prelucrate și versificate: „Fata din grădina de aur”, „Miron și frumoasa fără corp”, „Povestea Dochiei și ursitoarele”, „Basmul lui Arghir”, poemul „Călin Nebunul”. Din poeziile populare, Eminescu și-a asimilat fondul artistic și expresia literară. Multe poezii sunt inspirate din folclor: „Ce te legeni codrule”, „Revedere”, „La mijloc de codru des”, „Doină”, „Călin”, „Strigoii” și capodopera „Luceafărul”.

Prima poezie originală a fost scrisă în 1866, la vârsta de 16 ani, cu ocazia morții profesorului său iubit Aron Pumnul, intitulată „La moartea lui Aron Pumnul”. Prima ediție a poeziilor sale apare în anul 1883 sub îngrijirea lui Titu Maiorescu. Apoi publică în reviste „Convorbiri literare” poeziile: „Veneră și Madonă”, „Mortua est”, „Epigonii”, etc. Sentimentul dragostei devine covârșitor, mai ales atunci când găsește ecou în sufletul ființei iubite: „Lasă-ți lumea ta uitată”, „Sara pe deal”, „Iubind în taină”, etc. Majoritatea poeziilor sale de dragoste cuprind momente care s-au petrecut în trecut, departe de zgomotul lumii, în taina codrului, sub scilpirea lunii, pe malul unui iaz, într-o natură feerică în care poetul se purifică și ni le prezintă ca adevărate clipe de fericire. În majoritatea poeziilor de dragoste, sentimentul iubirii se petrece în trecut, dar respiră fericirea prezentului: „Pe aceeași ulicioară”, „Freamăt de codru”, etc.

M. Eminescu ne-a lăsat cele mai frumoase elegii de dragoste, în care simțim un dulce amestec de

iubire și durere, de plăcere dureroasă, de o dragoste mistuitoare, excesivă, profundă, naivă, pătimasă, plină de emoție, sinceră, care capătă în sufletul cititorului aceeași rezonanță fină, intelectuală, emotivă, aceeași stare de dragoste oarbă care te face fericit și te ridică în slăvile cerului. Dragostea este un sentiment nobil, înălțător, care te face să plutești în aer ca un fulg de nea, de la pământ la spațiul astral, al unei credințe divine de mare intensitate a spiritului său pur, fidel, puternic și încrezător în această stare de beatitudine romantică.

Prin această profunzime a iubirii, poezia erotică a lui Eminescu se ridică la superioritatea interioară a Eului poetic, redată prin cuvinte simple, spontaneitate, senzualitate, gesturi romantice, mărturisiri naive, îmbrățișări sincere, gingașe, pe care poetul le înfățișează cititorului ca pe un sentiment firesc, omenesc, lipsit de orice fel de josnicie morală.

Natura este un alt motiv de inspirație în poezia lui Eminescu. În concepția poetului natura nu este un simplu decor, ci o realitate a propriului său suflet. Poetul a luat din natură trei elemente: codrul, lacul și mai ales luna care se contopesc cu starea sufletească a poetului, cu exuberanța dragostei, uneori cu tristețea, pesimismul sau neîncrederea în sentimentul iubirii. Dragostea și natura se împletesc armonios în poezia sa: „Lacul”, „Povestea codrului”, „Dorința”, „Freamăt de codru”, etc. Poetul nu-și găsește în dragoste fericirea pe care a căutat-o în permanență; din acest motiv el devine tot mai singur, trist, pesimist și neînțeles. Pe Eminescu îl obsedează tot mai mult ideea morții: „Mai am un singur dor”, „Trecut-au anii”, „O, mamă”, „Peste vârfuri”, etc. În concepția sa filozofică despre esența și sensul vieții omului pe pământ, M. Eminescu ajunge la concluzia meditativă că a trăi înseamnă a suferi, că orice luptă omenească de a schimba mersul normal al vieții este zadarnică.

M. Eminescu devine sceptic, pesimist, melancolic, resemnat, deprimat sufletește de tot ce se întâmplă în societate: aceste idei sunt exprimate în poezia „Glosă”:

„Alte măști, aceeași piesă,/ Alte guri, aceeași gamă.../ De te-ndeamnă, de te cheamă,
Tu rămâi la toate rece.”

Poezia socială în opera lui Eminescu devine satirică, critică, sarcastică, vehementă, impulsivă, împotriva societății nedrepte în care trăia: „Împărat și proletar”, „Epigonii”, ciclul „Scrisori”, etc.

Dezamăgit de prezent, Eminescu se întoarce nostalgic spre trecut. M. Eminescu este preocupat de problema vieții și a morții: „Mortua est”, „Rugăciunea unui dac”, în care poetul își pune întrebarea dacă

putem crede într-o existență după moarte și ajunge la concluzia că „Morți cei muriți”. Pe M. Eminescu îl obsedează constant moartea, care numai ea îți poate aduce liniștea eternă din haosul lumesc în care trăiește. În poemul „Luceafărul” în care poetul istorisește trista poveste de dragoste a Luceafărului pentru Cătălina, M. Eminescu folosește alegoria. Luceafărul simbolizează geniul, iar Cătălina, omenirea. Între geniu și omenire a fost și va fi un etern dezacord, în sensul că geniul este nemuritor și trăiește în sfere superioare de gândire, pe când omenirea trăiește într-o lume obișnuită, comună pământenilor. Poemul „Luceafărul” de factură romantică are ca temă soarta nefericită a omului de geniu într-o societate nedreaptă. Dragostea dintre Luceafăr-ființă superioară și Cătălina, fata preafrumoasă de împărat, nu este posibilă deoarece, aceasta, ființă pământească, cu gândire mărginită, este incapabilă să se ridice la înălțimea geniului superior ce aparține lumii astrale, pe care ea nu o poate înțelege. Fata de împărat îl imploră în repetate rânduri pe Luceafăr să coboare din sfera astrală, să renunțe la nemurire pentru a face posibilă conviețuirea, împlinirea fericirii absolute. Luceafărul înlocuit spre final cu Hyperion (care în mitologia greacă era părintele Soarelui și al Lunii) merge la Demiurg să-i ceară dezlegarea nemuririi, în numele iubirii. Dumnezeu îi promite Luceafărului multe bogății „Dar moartea nu se poate”... Creatorul, din sferele înalte ale cerului, îi arată idila Cătălin-Cătălina, pereche în lumea comună, obișnuită, compatibilă între pământeni. Luceafărul se retrage în spațiul astral superior și continuă să trăiască izolat: „Ce-ți pasă ție, chip de lut,/ Dac-oi fi eu sau altul?/ Trăind în cercul vostru strâmt/ Norocul vă petrece,/ Ci eu în lumea mea mă simt/ Nemuritor și rece”

Tudor Vianu în colecția „Eminesciana-Mihai Eminescu”, Editura Junimea, Iași, 1974 în capitolul „Luceafărul”, pag. 83-101, M. Eminescu, a explicat el însuși înțelesul alegoric al poemului „Luceafărul”: „geniul nu cunoaște moarte pe pământ, nu este capabil să fericească pe cineva, dar nici să fie fericit. El n-are moarte, dar n-are nici noroc”.

M. Eminescu este un poet național, original, universal care prin creația sa a ridicat și a îmbogățit literatura noastră românească cu noi elemente și concepții de fond și formă superioară artistică de conținut la cel mai înalt grad de exprimare a culturii și sufletului românesc. Luceafărul poeziei românești a dispărut fizic, s-a stins pentru o clipă, dar continuă să trăiască în veșnicie prin valoarea și nemuritoarea sa operă.

POEME

Ionuț CARAGEA

Bătrânul cu umerii uzi

*Azi, Crișul nu mai e Repede,
nu mai gonește spre nicio vărsare,
nu mai speră.*

*E doar bătrânul cu umerii uzi,
ce duce în spate, ca pe o vină străină,
sacul cu peturi.*

*Sclipirea de odinioară, argintul viu,
sunt îngropate în măr.*

*În loc să cânte cu firul de iarbă,
doar horcăie printre maluri;
un zilier al deșertăciunii,
plătit cu resturi și cu uitare.*

*Se oprește pe la coturi, uneori,
să-și tragă sufletul;
ar vrea o mână de ajutor;
să-și poate duce la gură
propria cană.*

*Dar cine, cine mai caută
chipul pierdut
în oglinda cea mai curată
a apei?*

Cearceaful de nisip

*dacă simți că rana ta
refuză să se vindece
numește-o fereastră
deschide-o larg
și privește peisajul din jur*

*orice ai vedea
chiar și un deșert ce pare
lipsit de viață
e îndemnul de a face un pas
către oaza descrisă
în atâtea și atâtea povești*

*un pas e ca primul cuvânt
pe pagina albă*

*iar oaza, ca un chip
ce așteaptă cuminte
la capătul unui cearceaf de nisip
brodat doar de vântul
uscăt și fierbinte*

*călăuzitor va fi soarele
companion va fi umbra
lacrima îți va ține de sete
mărăcinele te va face atent
când unele apariții înșelătoare
vor încerca să te prindă
în capcanele dunelor*

*dorința va face timpul să tremure
până la măduva clipei
iar noaptea te va atinge ușor
ca aripa unui fluture amiral
împodobită de stele*

*vei ajunge la ea, la oaza
de la capătul cearceafului de nisip
ea va fi fericită, iar tu vei rămâne
răspunsul
ghicit de un tragic erou
la întrebarea necruțătorului Sfinx*

Îmi privesc inima

*inima nu s-a frânt
s-a așezat pe masa de scris
cu iubirea sub unghii*

*n-a vrut să rămână
o amintire ce se devorează pe sine
o scoică goală pe plaja
dintre lumi*

*acolo unde până și timpul
n-are curaj să facă pași înainte*

o privesc

*în liniștea ce mă-nvăluie
ca un giulgiu de ceață*

o privesc

*ca pe o rană
ce știe
drumul spre casă*

*ca pe un sfat
pe care nu-l pot contrazice*

*ca pe o sevă fierbinte ce urcă
spre nenăscute atingeri*

Floare de gheață pe fereastra nimicului

*răspunsul nu lipsește,
cum am crezut odată
când căutam absența a ceea ce
suntem
doar s-a retras în lucrurile care dor*

*îl simt, îl simt
stă pitit sub suflet, ca rama sub piatră
fertilizând întinericul
stă ca o literă nouă
în alfabetul sângelui
remodelând sensul
stă ca o pâine care se coace singură
se frânge singură
se mănâncă singură
fără să mucegiaască vreodată*

*la el trebuie să ajungi
descălțându-te la intrare
lăsându-ți pielea la prag
ca pe o haină prea strâmtă*

*nu cu mâinile pline,
ci cu tăcerile dezrobite
nu cu strigăte, ci cu șoapta
care abia îndrăznește să fie*

*nu e un capăt de drum,
ci o naștere mută, o floare de gheață
pe fereastra nimicului*

înțelegi, tu, oglindă?

Spovedanie pentru învinși, curajoasa carte a lui Panait Istrati despre bolșevism

George PETROVAI

Cu opera „nomadului” brăilean Panait Istrati, care – aidoma lui Maxim Gorki – a cunoscut din copilărie colții sărăciei, a terminat doar șase clase primare, a practicat vreo 14 meserii, a călătorit în Orientul Mijlociu, Egipt și Franța (aici a învățat franceza clasică și a început să scrie literatură de calitate), cu opera acestui „nomad”, prin urmare, m-am „întâlnit” când eram elev de liceu, atunci citindu-i scrierile neprimejdioase pentru regim (*Ciulinii Bărăganului, Chira Chiralina, Codin, Moș Anghel, Neranțula* etc.), precum și cele două volume de *Opere alese (Povestirile lui Adrian Zograffi)*, traduse de Eugen Barbu din limba franceză (Editura Pentru Literatură, București, 1967): *Prezentarea haiducilor și Domnița din Snagov*.

Chiar dacă Nicolae Iorga nu l-a apreciat deloc pe faimosul nostru conațional autodidact („Opera lui Panait Istrati ne arată elocvent că avem de-a face cu un hamal din portul Brăilei”), iar Pamfil Șeicaru, datorită includerii unor pesonaje homosexuale în povestirile *Moș Anghel* și *Chira Chiralina*, îl numește pe Istrati „biet poet al șezuturilor deflorate”, eu într-atât am apreciat vraja limbii lui de povestitor și calitățile sale de luptător, încât i-am făcut acest portret literar în cartea *Symphonia cuvintelor* (Editura Echim, Sighetu Marmației, 2005): „Mai mult ca oricare dintre românii celebri, Panait Istrati a fost un hoinar de mare calibru – din Asia Mică până în Franța, dar și un povestitor neîntrecut. A fost un redutabil luptător (prin străduințe supraomenești și-a însușit o franceză fără cusur), dar și un învins în credință și idealuri, dovada făcând-o *Spovedanie pentru învinși*, cartea despre brutala năruire a marilor sale prietenii și a speranțelor legate de viitorul comunist al omenirii...”

Da, căci în *Cuvânt înainte la Spovedanie pentru învinși* (Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1991), Alexandru Talex, un exeget al operei istratiene, ne face cunoscut că „pe 15 februarie 1929, Panait Istrati sosește la Paris, înapoiat din Uniunea Sovietică”, și de îndată se pune pe scris („La 20 mai 1929, manuscrisul cărții *Spovedanie pentru învinși* era bun pentru tipar”), astfel încât – editată de Rieder, în colecția *Témoignages (Mărturii)* – ea apare în librării pe 15 octombrie 1929, dată la care „Partidul Comunist Francez, prin organul său *L'Humanité*, dă semnalul atacurilor, la care se aliază toată presa de stânga din Occident, urmate mai apoi de trista campanie mercenară a lui Henri Barbusse, cu văditul scop: asasinarea morală a scriitorului nostru”.

Convins că „arta are o morală”, că – adică – este „un soldat al Libertății și dreptății sociale” („Frumosul înseamnă lupta împotriva mârșăviilor și crimelor epocii. Nu se poate vorbi despre Frumos în mijlocul unei omeniri care se sfâșie. Nu mai cred în niciun «crez», în nicio idee, în niciun partid, în niciun om”), „scriitorul cetățean Panait Istrati” (Al. Talex) nu numai că n-a trădat și n-a făcut compromisuri (în inspirata exprimare a prefăcătorului și traducătorului: „Nu și-a sulemenit condeiul pentru chivernisire personală”!), dar s-a situat printre primii formatori de opinie (scriitori, jurnaliști), care a dezvăluit lumii întregi opulența nomenclaturiştilor, în timp ce poporul era cu neruşinare mințit, terorizat, asuprit și înfometat.

În plus, fiind un curajos om de opinie și gândind neconținut în perspectiva timpului, la acuzația că-i fascist, Panait Istrati a răspuns cu „viguroasa confesiune *Omul care nu aderă la nimic*”...

De ce Istrati susține că nu (mai) crede „în niciun om”, afirmație care pe mine m-a determinat să aplic tușa „brutala năruire a marilor sale prietenii” pe portretul lui de mai sus? Deoarece, ne informează același Alexandru Talex, după ce scriitorul nostru publică în *La Nouvelle Revue Française* (1 octombrie 1929) capitolul *Afacerea Rusakov sau URSS de azi* în *Spovedanie* (Rusakov este prototipul evreului comunist căzut în dizgrație, pe care compatriotul nostru îl cunoaște

foarte bine și-l apară din toate puterile, convins fiind de nevinovăția lui), scriitorul și bolșevicul Romain Rolland, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1915), ripostează: „Nimic din tot ce s-a scris de zece ani încoace împotriva Rusiei, din partea dușmanilor ei înrăiți, nu i-au făcut atâta rău cât îi vor face aceste pagini. (...)Doresc ca pe viitor să nu te mai ocupi niciodată de politică; nu ești deloc făcut pentru ea”.

E drept, până la moartea lui P. Istrati (16 aprilie 1935), „prietenul” R. Rolland a păstrat tăcerea, chit că nu s-a simțit prea confortabil după îndreptățitul reproș al românului: „Nu-ți voi ascunde deloc mirarea de-a te vedea devenit un sovietic, atât de oficial”.

Fără să aprecieze dârzenia compatriotului nostru de-a spune lucrurilor pe nume, bunăoară așa ca Ernst Bendz în 1948 („Această carte marchează splendid ruptura sa cu viața de până atunci, cu frații de luptă și de clasă, cu credințele sale cele mai scumpe, cu speranțele sale cele mai deznădăjduite”) sau ca Joseph Kessel în 1972 („Pentru această revoltă l-am iubit pe Istrati”), totuși, Romain Rolland se pronunță în *Jurnalul* său (1934-1935) „împotriva execuției publice a unui prieten”, iar în interviul acordat lui Vézelay, chiar ia apărarea tardivă a lui Panait Istrati: „n-a trădat pe nimeni, (...) i-au lipsit prietenii credincioși, capabili prin afecțiunea lor să-i dea reconfortarea de care avea nevoie”.

Indiscutabil că i-au lipsit prietenii adevărați (gura păcătosului adevăr grăiește), de îndată ce pretinsa prietenă Madeleine Paz, cea care, făcând recenzia cărții *Casa Thuringer* (ne informează autorul în *Omul care nu aderă la nimic*), încheie cu „ordinul” agreat de toți amicii politici: „Cizmarule, rămâi la ciubotele tale!”

Cât privește cuvintele lui Rolland, ne avertizează Al. Talex, în ele se simte întrucâtva „amărăciunea propriilor remușcări”, nicidecum enorma durere provocată de execrabilul mod în care s-a comportat cu un prieten sincer și devotat...

Nu în ultimul rând trebuie făcută precizarea că, acuzându-l pe Henri Barbusse de minciună (scriitorul român n-a fost niciodată fascist sau de partea asasinilor!), Partidul Comunist Francez, prin intermediul cotidianului *L'Humanité* din 21 aprilie 1978, a recunoscut „rolul glorios (dar ingrat) de pionier” al lui Panait Istrati în lupta „pentru o omenire mai bună și mai dreaptă”.

Dar iată câteva citate elocvente din *Spovedanie pentru învinși*:

1) „Nu suntem comuniști”, îi spune scriitorului o inteligentă țărăncă basarabeancă, nu atât pentru că „la drept vorbind nu știm ce înseamnă asta”, cât pentru faptul că „acești consomoli trec cântând și scui-pă în ferestrele casei părintești, insultă bătrânii și se uneltesc între ei, mai mult decât oamenii mari”;

2) „Pe la jumătatea lunii iulie, încep să am bănuieli serioase despre moralitatea regimului revoluționar”;

3) „De-o parte muncă puțină, prost retribuită, șomaj, privațiuni, persecuții; de alta favoritism, alesul pe sprânceană, abuz, sinecure, deturnări de fonduri, turnătorie, politicărie”;

4) „Dacă vei fi cu noi, te vom susține, iar dacă ne vei ataca, te vom nimici” îi spune Agranov, șeful GPU-ului și mâna dreaptă a lui Stalin, la sfârșitul unei întâlniri ce durase „de la zece seara până la patru dimineața”, acesta fiind răspunsul zbirului bolșevic la întrebarea lui Istrati: „Ce trebuie să fac, înapoiat în Occident?”;

5) „De la un cap la altul al împărăției – puși cu botul pe labe de măciuca fascismului roșu – siberiile gem de Rusakovi, de Ghezzi și încă de alți oameni pe care fascismul roșu i-a folosit mai întâi pentru scopurile sale murdare, aruncându-i apoi în închisoare”.

La legitima întrebare: „Ce reprezintă această carte în ansamblul operei istratiene?”, ea fiind rodul moral-spiritual și atotuman al invitației făcută scriitorului de-a participa la sărbătorirea unui deceniu de bolșevism, totodată al lungilor călătorii făcute în cele 16 luni de ședere în URSS, inclusiv călătoria la Atena în tovărășia scriitorului și prietenului Nikos Kazantzakis (împreună cu *Soviete 1929* de Victor Serge și *Rusia fără mască* de Boris Suvarin, ambii scriitori ruși dizidenți, scrierea *După 16 luni în URSS* a apărut în colecția *Mărturii* a editurii Rieder sub numele generic *Spre altă flacără*, toate cele trei cărți purtând temporara semnătură a lui Panait Istrati, ca să „le asigure difuzarea în librării”), la legitima întrebare, deci, Alexandru Talex răspunde că este „Cartea de vizită” a mult înzestratului și nedreptățitului nostru compatriot.

O POVESTE CUM SUNT ALTELE...

E ȘI-A MEA

Marin VOICAN-GHIOROIU

Eram în ultima clasă de liceu la Gheorghe Lazăr, când majoritatea colegelor mele legaseră prietenii cu băieții de la „Facultatea de construcții”. Mergeau la serate dansante, se plimbau cu vaporețul sau cu barca pe lacul Herăstrău, mâncau floricele de porumb și se simțeau protejate. Eu însă mă afundam în studiul liricii eminesciene, trăiam în lumea mea imaginară, și micile lor aventuri nu mă încântau. Ascultam, zâmbeam la povestirile lor fără să mă prefac, dar nu căutam un iubit, nici nu simțeam nevoia.

Într-o zi de sâmbătă, mă plimbam prin Grădina Cișmigiu, îndreptându-mă spre Izvorul lui Eminescu. Mirosul miresmat al teilor se răspândise în aer, că-i simțem puterea de seducție. Luna Iunie îmi dăruia în stânga și dreapta aleilelor coloarte de flori multicolore. Ciripitul păsărelelor aflate printre crengile pomilor se amesteca cu fluierăturile mieilor care își delimitau locul, iar zecile de perechi de porumbei de pe alei aveau un joc gingaș al iubirii nevinovate. Eram pur și simplu fascinată de tot ce mă înconjura.

La izvor, firicelele de apă scoteau un dulce susur când am văzut un băiat coborând dinspre Schitul Măgureanu. S-a apropiat de conducta cu apă cristalină, și-a răcorit fața, și-a umplut pumnii cu apă și a băut pe nerăsuflăte câteva cupe. Când m-a observat că-l privesc admirativ, mi-a spus:

– Prințesă, dorește o cupă de apă nemuritoare?
S-a apropiat de mine cu apă în căușul mâinilor.
– Pot să beau și singură, i-am răspuns râzând.
– Atunci câteva picături de ploaie nu cred că le refuzi...

A aruncat apă în sus, râzând, iar stropii ne-au atins obraji. Un râs spontan ne-a cuprins pe amândoi. Mi-a prins mâna stângă, s-a uitat în ochii mei și, pur și simplu, siderat, a șoptit:

– Îmi plăci... ești zâna pe care tot o caut de ani de zile.

Era student la Conservator, anul trei, și studia vioara. Ochii lui sclipeau de o sensibilitate aparte, iar gesturile lui erau delicate, aproape ceremoniale.

– Dacă vrei, pot să-ți cânt ceva... aici, lângă Izvor, ca să facem timpul să stea în loc, mi-a spus.

Am acceptat fără să stau pe gânduri. Sunetele viorii lui curgeau ușor, ca un râu de argint, atingându-mi sufletul. Păsările au tăcut, chiar și susurul izvorului părea să acompanieze melodia lui.

Când a terminat de cântat, a oftat adânc:

– Îmi place să cred că muzica poate să spună ce cuvintele mele nu pot face...

Am zâmbit, simțind că între noi se crease o punte invizibilă, dar sigură, făcută din sunete, râsete și priviri sincere.

Apoi ne-am plimbat, braț la braț, pe aleile umbrite ale grădinii. Soarele blând de Iunie se filtra printre frunziș, desenând pe pavaj dungi de lumină și umbră, iar aerul parfumat părea să celebreze începutul unei povești speciale. Ne-am așezat pe o bancă veche și el a început să cânte leadul „Clar de Lună” de L. W. Beethoven. Sunetele viorii curgeau blând, îmi alintau sufletul, se interpătrundeau cu lumina aurie a după-amiezii. Am închis ochii și m-am lăsat purtată de muzică, simțind cum fiecare notă vorbește despre dorințe nespuse și vise de neîmpărtășit. Din acea clipă am înțeles cu adevărat lira fermecată a ultimului trubadur al versului înaripat, Mihai Eminescu.

– Clara, îmi imaginez un viitor în care muzica și râsul tău vor fi împreună. Să nu treacă o zi fără să împărtășim ceea ce ne face fericiți, a spus el cu voce joasă, dar fermă.

– Și eu simt la fel... am murmurat.

– Îmi pare că te-am căutat mult timp între partiturile muzicii celeste,... fără să știu că te voi găsi în această zi.

Privirile noastre s-au întâlnit și lumea din jur părea să dispară. Braț lângă braț, sufletele noastre se recunoșteau și inimile începeau să bată pe aceeași frecvență.

Anii au trecut cu greutate, fiindcă Marinică în 1942 a fost mobilizat și a plecat pe front. Despărțirea noastră a fost dureroasă, dar cuvintele rostite atunci pe banca din Cișmigiu încă răsunau

→ Continuare în pag. 31

DISCURSUL DIDACTIC, SENS ȘI EVALUARE A EXPRESIEI ELEVATE

Ștefan Lucian MUREȘAN

Motto: Predarea unei limbi străine a necesitat întotdeauna un talent retoric, dar și argumentativ prin care să-i ușurezi cursantului motivația de a studia și o altă limbă în afară de cea maternă. Cunoașterea unei alte civilizații, prin însăși rostirea unor sunete ce se leagă în cuvinte pe care le conștientizezi ca o formă superioară de viață, întocmai ca și a rostirii limbii materne, netezește dorința de dialog a oamenilor în tot ceea ce privește cunoaștere. Arta diplomatică a uzat întotdeauna de cunoașterea profundă a limbilor popoarelor cu care se doreau negocieri politice sau economice. Sensul retoric este însăși comunicarea, acordul minții cu rostirea, prin aceasta confirmând înțelegerea și toleranța. (Mureșanu, 2020:98)

Cuvinte cheie: discurs, cuvânt, auditor, necunoscut, student

1. Timp și sens al discursului didactic

Cuvântul afectează emoțional, creează idealuri și întreține comunicarea. Indiferent de discuție, omul, prin cuvinte și gesturi, solicită un sistem de comunicare, discursul. Acesta poate fi familial, politic și, în cazul în care informarea se face într-un cadru instituțional, săli de curs, clase, amfiteatre, devine didactic. Cel care susține o comunicare într-o instituție de învățământ face ca discursul să întrunească valoare de informare elevată la care se așteaptă ca interesul receptorului să fie direct proporțional cu nivelul înalt de exprimare a emițătorului și de creare a unui interes multiplu,

Comunicare relațională din partea auditorului, față de tema comunicată.

Etimologic, discursul este o expresie verbală a gândirii, o expunere oratorică în fața unor ascultători, dezbătând diferite teme. Din cele mai vechi timpuri, talentul oratoric era considerat un har dăruit de zei. Timbrul vocii, accentul pe care oratorul îl pune pe diferitele silabe sau litere ale cuvintelor, declamația în timpul rostirii erau mângâieri sigure ale interpretării prin care oratorul dorea să impresioneze auditorul, semne ale unei acceptări colaterale. Modul prin care se susținea discursul, recuzita primară a timpului istoric trecut, în comparație cu mijloacele sofisticate din ziua de astăzi, fac ca efectul unui discurs să impresioneze prin prezentare și solicitare și mai mult atenția auditorului. Posibilitatea creării unui fond muzical sau a unor sleid-uri cu imagini reprezentative ce fac obiectul discursului atrag și mai mult atenția auditorului avid de informație, cum sunt elevii și studenții.

Dacă tema interesează profund auditorul, iar modul de exprimare al comunicării este superior prezentată, atunci tema abordată poate deveni subiecte, spun subiecte și nu subiect pentru a se putea înțelege că o temă este structurată pe capitole, iar din toate aceste reprezentări se însumează dezbateri și noi teme de cercetare din partea celor care audiază. Un curs, spre exemplu, constituie de fiecare dată noi teme de studii, de cercetare aprofundată. Profesorul Nicolae Georgescu, cunoscut eminescolog, disciplină pe care o predă în cadrul facultății noastre, a prezentat la un curs o temă cu titlul „Eminescu și editorii săi”, despre care, timp de trei ore, fără întrerupere, a Comunicare directă prezentat, a spus domnia sa succint, toate erorile tipografice privitoare la publicarea poeziilor eminesciene. Exemplele au curs fără întrerupere, însă, din ceea ce profesorul Georgescu a prezentat ca succint, studenții auditori au creat, până la sfârșitul semestrului lucrări noi la care și-au adus o contribuție elogioasă, privind câteva doar dintre creațiile eminesciene.

Discursul nu trebuie să fie plictisitor, trebuie să aibă informația precisă în care retoricul să se împletească activ cu argumentativul însă să nu-i lipsească figurile de stil. Acele forme ondulatorii ale expresiei, care încălzesc și fac discursul afectiv, generează o comunicare nonverbală pe care auditorul o sesizează și o acceptă, dacă se află în strânsă legătură cu subiectul temei abordate în discurs.

Timpul expunerii amendează așteptarea însă, dacă sunt „presărate” expresii ce provin din viața de zi cu zi a omului sau citate elevate din gândirea marilor învățați ai lumii, atunci discursul devine atractiv. Auditorul se pierde într-o mreață a bunei dispoziții, dar, totodată, și a unei informări elevate din care poate trage învățăminte.

La un curs de „Etnologie și folclor”, vorbeam studenților despre etnogeneza poporului român. Am prezentat etimologia cuvântului „etnogeneză”, dar și etimologia cuvântului „popor” și le-am transmis spre studiu și dezbateri două teme: 1. cum s-a format un popor și 2. dacă în timpurile noastre se mai pot forma popoare noi! Timp de două ore, cât a durat cursul, le-am prezentat și identificat, folosindu-mă de sleid-uri, formațiuni tribale din întunecata Africă, accentuând pe faptul că ele trăiesc și sunt transmițătoare de culturi prin tradițiile pe care le-au moștenit. Au urmărit manifestările lor, cutumele, ritualurile care îi apropiau de natură și de teama înțelegerii naturii. Am întrebat, ca un punct de dezbateri al discursului despre etnogeneză, de ce aceste popoare tribale au teamă de formele de manifestare ale naturii: ploaie puternică și abundentă, tunete, fulgere, trosnete ale copacilor pădurii în care locuiau. Răspunsurile au urmat să vină: lipsa informației despre manifestările naturii; nivelul scăzut de culturalizare; lipsa de comunicare, formele rudimentare de cunoaștere; stagnarea și lipsa de evoluție a constatării. Am întărit, subliniind: tot ceea ce este neînțeles de omul profan devine sacru, unde teama față de acest „neînțeles” se va manifesta prin ritualuri de potolire a ceea ce cred ei că este înșuflețit pentru a-i pedepsi de faptul că există și că datorită neștiinței lor păcătuiesc. O altă latură a profanilor se manifestă și prin a nu tolera divinitatea biblică,

prosternându-se faptului ritualic al superstițiilor. Aceștia sunt cei care cad foarte ușor în dura patimă a viciilor. Pentru omul elevat, natura nevăzută a lucrurilor devine curiozitate și motiv de cercetare. Pătrunderea în necunoscut sau „neînțeles”, cum spuneam mai sus, este un obiectiv principal al vieții, căutându-se legătura dintre real și ireal. Nu creăm pentru inexistență, ci pentru timpul în care alții nu vor mai ști ceea ce să facă cu acest concept nobil a crea. Romancierului i s-a dat puterea să făurească idealuri și să le poarte în Univers prin gândirea lui, zbuciumând ființa umană cu mofturile lor. Se înalță în timpul eclipsei și răsfiră valtrapurile pline de ură ale nevolniciei. Zguduie până în temelii temerile și le așterne apoi pe imaculata pagină de hârtie, înnegriind-o, după care trăiește la un loc cu personajele care, în sfârșit, au început să pună stăpânire pe creația lui.

Gândește, la un moment dat, ce este mai bine să facă, să dea frâu nebunesc inspirației și libertate nestăvilită dorințelor sau să cugete și să își țină în frâu pornirile, atunci când profanii, luându-i, din snobism cartea i-o închid după ce au deschis-o.

Cuvintele sunt grele încercări ale minții, cei care le cunosc codul oftează, cei care ridică colbul când ele sunt rostite se inspiră, iar cei care le mășăluiesc prin cavitatea bucală, golind-o prin sunete neînțelese, trăiesc. Acești trăitori, mulți, foarte mulți, nu duc lipsă de imaginație funebră; ei sunt cei care se îngheșuie în magazinele ticsite cu fel de fel de mărfuri și le testează cu mâna sau salivând. În astfel de împrejurări, la astfel de oameni, creierul se odihnește; de altfel, a rezistat printre noi o sintagmă: ferește-te de omul cu mintea odihnită. Profanul râde dar nu înțelege nimic din toate aceste magnifice cuvinte, pornite din adâncul unei gândiri laminate; lucidul se retrage și încearcă modest să schimbe vorba, elevatul zâmbește cu amar și își înalță privirea spre cerul inspirației sale cu care s-a unit pentru eternitate.

Am tot urcat și din ce urcam drumul mi se părea și mai anevoios, dar, deodată, totul s-a transformat în licărire, apoi în lumină și, mai târziu, în crepuscul solar care m-a făcut să înțeleg că am început să stăpânesc destine. În acest drum nu uitasem deloc că sunt un strângător de ani, cu fericire și suspine și un stăpân pe ceea ce voiam să fac cu cei pe care îi alegeam să-mi dureze creațiile mele în proză. Conștientizam faptul că parcurgerea unor lucrări în limba de origine îmi deschidea calea deosebită de înțelegere a autorului, exprimarea lui coincidea cu tot ceea ce gândeam în cultura poporului meu, analogii, sinonimii, metafore luminate de înțelepciunea expresiei în limba respectivă.

Cercetătorul pornește cu abnegație spre știință, pleacă de la ideea preconcepută, forma primară a începutului oricărei cercetări științifice, și străbate pas cu pas toate drumurile care îl vor duce, până la urmă, la un rezultat final, ideea materializată, adică munca lui și toate însemnările ce au constituit cercetarea, dorința de a descoperi realul. Nu există ireal care să nu fie încununat cu un adevăr existențial pus în folosința omului. Evoluția a constat în dreptul celui curajos de a cerceta și a observa mișcările necunoscutului, de a induce și conduce spre lumină energiile vibrânde ale profanului obsedat de

teama necunoașterii.

Mă întorc la ceea ce întrebam, expunând în rândurile de mai sus, studenții prezenți la curs. Doresc să subliniez că sala era plină, iar studenții așteptau cu nerăbdare observațiile și completările privitoare la întrebarea: dacă în timpurile noastre se mai pot forma popoare noi? Discursul didactic a oglindit tocmai ceea ce auditoriul trebuia să cunoască, să aprecieze și apoi să tragă concluzia finală, referitoare la întrebarea a doua, cea referitoare la formarea de noi popoare.

Mult timp mi-a trebuit, în afara orelor de curs, să studiez, să gândesc și să pun cap la cap observațiile mele, privind acceptarea conceptului de formare de noi popoare. Răspunsul a fost afirmativ și l-am demonstrat auditoriului interesat de acest discurs despre etnii. Lumea s-a format de la un grup. În fiecare grup sunt membri rebeli, doritori de o nouă cunoaștere, temerari și carismatici. Întotdeauna, tipul de om carismatic a avut puterea de a aduna în jurul său oameni, colectivități care, într-un decurs al timpului, au creat comunități, au dezvoltat tradiții. În istoria civilizației omenеști, sunt nenumărate exemple de oameni reprezentativi care au pus bazele formării de noi grupuri sociale, constituind mai târziu un popor. Ideologia mentorului a fost transmisă atât genetic, prin urmași, cât și spiritual, prin toți cei care s-au alăturat noii gândiri. În istoria evoluției popoarelor, consemnate în Biblie, este destul să amintim că din neamul lui Avraam, David, Moise s-au format popoare care au tins spre o dezvoltare modernă și care, în timp, s-au contopit cu toate neamurile cu care au intrat în contact. Însă, tema noastră era dacă în zilele noastre se mai pot forma popoare, civilizații omenеști noi. Noi, față de sâmburele genealogic uman, față de genomul care nici acum nu poate fi explicat cum s-a creat, putem forma noi comunități, putem așeza noi teritorii cu spiritualitate proprie, însă nu vom putea șterge din memoria subconștientului, care, din când în când, ne supune unei gândirii fantasmagorice, a unor imagini ale imaginației noastre ce ar putea fi reale și sigure unui început al vieții. De fiecare dată comunitățile se întrebă și se vor întreba, cine suntem, care este rolul nostru în viața lumii, ce face omul, ca produs natural și complicat al acțiunii nașterii, cu propria sa gândire. Gândim pentru a trăi sau trăim pentru a gândi. Este gândirea un rezultat al maturizării speciei noastre? Sigur că da, atâta timp cât este o propoziție totdeauna adevărată în toate lumile posibile sau în raport cu orice curs al evenimentelor, înseamnă că este o propoziție validă. Este un act al constatării umanului și, deci, a posibilității întemeierii de noi comunități cu orientări noi, cu o spiritualitate proprie, cu adaosuri sau eliminări comportamentale, cu o cultură nouă, mai elevată și mai accentuată pe conștientizarea importanței națiunii. Un exemplu elocvent este națiunea americană care se află într-o continuă dezvoltare, cu o mentalitate despre viață proprie, cu totul diferită de cea europeană, însă nu în singularitate, ci întotdeauna prin suprapunere cu celelalte civilizații.

Am încheiat discursul în fața audienței, susținând: dați-mi un teritoriu, o familie și, în timp, se va crea un popor. Lăsați-l să-și trăiască propria viață, să se lovească de

prezent și trecut și își va făuri noua sa istorie într-un prezent care va fi numai al lui.

Literații noștri, scriitorii (romancieri, nuveliști, poeți, esești etc.) din toate timpurile au fost creatori de comunități în lucrările lor, au circumscris la adevărul că lumea este ca o plastilină pe care o poți modela, dacă modelatorul atinge coarda sensibilă a trăirilor, după cum marele timp istoric a dictat. Personajele acestor lucrări nu au fost altceva decât obiecte animate, posibile existențe vii și sigure, împrumuturi ale imaginației scriitorilor. Lumea se află într-o continuă mișcare așa cum literatura își diversifică scrisul și se universalizează.

În concluzie, timpul măsurat al pledoariei și sensul discursului au trezit interesul studenților de a cerceta forme noi de conviețuire, apelând însă la lucrări literare în care familia constituia subiectul de discuție al creației literare, acceptând, în felul acesta, studiul antropologiei atitudinale, despre care vorbisem la cursul de antropologie culturală.

2. Motivație a gestului motivațional în discursul elevat

Vom căuta să definim motivația altfel de cum este explicată în dicționar. În discursul didactic există exprimarea elevată, liberă a cunoștințelor emițătorului. Un mare pachet de cunoștințe, minuțios sortate în biblioraftul minții, din care profesorul alege cu mare atenție subiectele ce urmează să fie expuse și apoi extrage teme pentru studiu și dezbateri. De multe ori, pentru prezentarea capitolelor, se folosesc sleid-urile, iar în completare, imagini diverse cu reprezentări din curs. Eu, spre exemplu, desfac cursul în idei principale de dezbateri, alături acestora citate din scrierile altor autori, avizați în tema pe care o dezbate, atașez imagini reprezentative pentru cursul în cauză și le expun.

Motivația exprimării constituie gestul motivațional al susținerii cursului, care însumează întregul cod nonverbal pe care emițătorul îl folosește în fața auditorului. Acest cod se împletește, în timpul prezentării, cu imaginile retroproiectorului, cu intonația profesorului, în cazul atenționării că anumitor idei extrase din curs trebuie să li se acorde o atenție deosebită, acționând pe faptul, în discurs, a coerenței, dar și a dialogării continue cu studenții. Părerile lor, despre tot ceea ce li se prezintă sunt un rezultat al participării active la dezbaterile temelor cursului, și vor fi supuse unor completări pertinente și elevate.

Le spuneam studenților că fiecare cititor sortează literatura, apropiindu-și-o de suflet numai pe cea care îl reprezintă, cea care reliefează capitole cu părți din propria-i viață, fiecăruia după ceea ce simte că ar fi trebuit să facă în viață sau că este necesar să împlinească în evoluția lui socială. Nu toți sunt atrași de literatură și pentru faptul că nu i-au priceput importanța în propria-i evoluție. Fiecare scriere literară, care îl reprezintă, bineînțeles, este un pas înainte pe treptele vieții, o inițiere și o depășire de profan, de acel element care refuză cu tărie să înțeleagă că experiența este rezultatul împlinirilor. Lumea este un compus viu din oameni. Oamenii trăiesc prin fapte și mor, creând prin drumul lor spre moarte bucurii și neajunsuri, pe care, de multe ori, cei care rămân

după moartea lor cred că au obligația să le ducă mai departe neajunsurile, neîmplinirile. Scriitorii sunt tot oameni, dar cu o detașare superioară de profan. Scriitorul este un elevat care trăiește prin experiență, pentru că însăși viața lui este o inițiere. Scrie pentru a se ști și pentru a nu se mai repeta ceea ce este greșit cunoscut. Timpul omului este prea scurt pentru a mai opri evoluția prin căutări care au fost găsite de alții. Nouă, urmașilor, ne revine sarcina să deslușim scrierile lor și să căutăm drumul drept, învățând toate acestea din literatură. Studiul este un motiv al motivației vieții noastre elevate. În profan, totul este strâns și "strâmt", drum anevoios ce le împiedică evoluția pentru că le lipsește cunoașterea, dar el se încăpățânează cu acest mod al nepunerii creierului la o muncă activă, de gândire mai presus decât ceea ce înseamnă doar căutarea hranei materiale și a trebuințelor lumești.

La un moment dat, Jan Mukařovský (1891-1975), spunea că:

"Activitatea practică este de asemenea intențională, dar în cazul acesteia omul ține seama numai de acele însușiri ale obiectului produs care trebuie să servească scopului propus, lăsând la o parte toate celelalte însușiri indiferente din punctul de vedere al scopului" (Mukařovský, 1974:175).

Adevărul reiese din scopul pe care omul, ca observație existențială a societății, și-l poate conștientiza ca fapt al vieții, din răspunsurile pe care are puterea să și le formuleze, să ajungă la un moment dat să poată hotărî care îi este drumul în societate. Lumea se poate împărți în conștienți și inconștienți, în cei care materializează ideea ca fapt conștient al unei dezvoltări armonioase și în cei care minimalizează importanța ideii ca efort fiindual al conștientizării existenței, reducând gândirea la profan, lumesc. Romanul "Torente", al scriitoarei franceze, de origine alsaciană, întrunește în paginile lui toată activitatea intențională a unor personaje care se disting prin ceea ce subliniam mai sus, de lume conștientă și inconștientă. Conștiința este starea pe care scriitorul o dezvoltă în creația lui, o atașează omului conștient, elevatului care își definește existența ca eu cosmic, în comparație cu profanul care se atașează fiindual egoului său teluric și moare în lumesc.

Comunicare informațională. Discursul despre conștient și inconștient în literatură a făcut ca în scurt timp, studenții să ridice semne de întrebare la ceea ce ar trebui ca ei, tineri în formare educațională, să facă să depășească inconștientul și să urmeze în viață, așa cum definisem mai sus conceptual, conștientul.

Le-am dat spre studiu, pentru săptămâna următoare la seminar, să citească trei lucrări: "Martin Eden" de Jack London, "Amintiri din copilărie" de Ion Creangă și "Cetățile mele" de Maxim Gorki și să discutăm despre evoluția a trei personaje în medii de dezvoltare diferite, despre scopul pe care l-au avut în căutarea detașării eului lor cosmic de egoul teluric. Definindu-și acești doi termeni, pe care îi foloseam des în discursul meu, studenții s-au arătat încântați de tema propusă spre dezbateri la viitorul seminar.

Va urma

În căutarea adevărului (98). CUNOAȘTERE ȘI ÎNȚELEGERE

„Cunoaște-te pe tine însuși și vei ajunge să cunoști Universul, cu energiile și forțele sale ascunse!”
(Inscripție de pe frontispiciul templului din Delphi)

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Am abordat acest subiect, deoarece, foarte multe persoane, fie că sunt nemulțumite de limitele cunoașterii, fie că transformă primirea unor informații în manipularea opiniei publice, nu înțeleg că avem limite atât în cunoaștere cât și în înțelegere. Mulți confundă informația cu, cunoașterea și multe persoane confundă cunoașterea cu înțelegerea. „Cunoașterea este un lucru, înțelegerea este altul. Dar oamenii confundă aceste două concepte, sau nu văd clar care este diferența. Doar cunoașterea nu duce la înțelegere. Înțelegerea nu poate fi mărită doar prin acumularea de informații. Înțelegerea depinde de relația dintre cunoaștere și existență” (P.D. Quepensky). Cunoașterea va fi întotdeauna limitată indiferent dacă ne referim la o cunoaștere „științifică” sau la o cunoaștere venită „din suflet” pentru că pur și simplu este imposibil să știi absolut totul. În fața limitelor cu care fiecare ne-am născut ne întrebăm: De ce toate aceste limite? Sunt ele întâmplătoare sau ne sunt date? Ne-am molipsit cu ele din cauza părinților noștri, a unei copilării în care nu am răspuns corect și prompt la evenimentele și provocările apărute, sau aceste limite atât interioare cât și exterioare au fost predestinate să existe și să dezvolte până la un anumit punct independent de voința noastră tridimensională? Punem această întrebare atât cu privire la talentele pe care fiecare le deținem și respectiv cele pe care nu le deținem, cât și în legătură cu înlesnirile pe care le-am primit de-a gata încă de la naștere ca situație de viață favorabilă, respectiv cele care nu ni s-au dat nici măcar ca șansă în timp ce alții s-au născut cu ele. Avem de asemenea tendința să emitem judecăți de valoare, să arătăm cu degetul spre noi sau spre alții, să punem etichete în cazul în care viața ne pune într-o situație privilegiată, într-atât de privilegiată încât ajungem să ne considerăm superiori celor care nu se bucură de aceleași privilegii și circumstanțe, la fel cum, la polul diametral opus, avem tendința ca, în cazul în care alții reușesc și noi nu, să ne autoblamăm și să ne considerăm inferiori,

nevolnici, nedemni. Există o limită a cunoașterii? Răspunsurile la această întrebare sunt împărțite, unii spun că nu există, alții susțin cu vehemență existența acestei limite. Personal consider că omul, fiind o ființă efemeră, cât trăiește învață, deci în opinia mea există o limită importantă a cunoașterii umane, timpul (aceasta ar rămâne neglijabil dacă am trăi etern). Nu există om care să poată afirma că știe tot (poate doar dacă s-ar găsi izvorul cunoașterii). Cu adevărat tot nu cunoaște decât Divinitatea. Pe lângă timp există multe piedici în cunoașterea totală, mentalitatea, regimul politic, regiunea în care locuim, familia, și încă multe altele, dar acestea pot fi depășite dacă există voință inițiativă și cel mai important este dorința de a cunoaște. În concluzie, cunoașterea are limite ce nu pot fi depășite de ființa umană rămânând mereu un nou mister de elucidat. Viața invită la explorare făcută dintr-o stare de smerenie. Mai mult, ea invită pe fiecare să participe la ceea ce vrea să fie și să facă în mod sincer, neprefăcut, veritabil, pe o cale proactivă și creativă a descoperirii de sine și de lume, de Creație și Creator.

Nu cumva fiecare din noi experimentează o anumită fațetă a dinamicilor creaționale prin faptul că în interiorul lui s-au pus în mod intenționat, dinainte de nașterea corpului fizic, prin mijlocirea unei matematici universale cu multe variabile, ingredientele unor talente dar și ale unor limitări, ale unor dificultăți dar și ale unor înlesniri, elemente inhibitoare ale unor acțiuni dar și declanșatoare ale altora, astfel încât să lucrăm cu lipsurile prin intermediul mijloacelor de care am venit însoțiți pentru a dezvolta experiențe de integrare și armonizare nemaiîntâlnite?

Nu cumva fiecare din noi vine aici cu exact creierul pe care undeva, în plan cauzal, Sinele mai înalt și Logosul Creator decid că ființa îl va avea în conformitate cu ceea ce deja a reușit până acum și cu ceea ce urmărește să reușească de acum înainte?

LANSARE DE CARTE: DACIA ESOTERICĂ – SIMBOLURI, LEGENDE ȘI TRADIȚII

Vicu MERLAN

La invitația Editurii Daksha și a postului de radio Radio România, autorul cărții *Dacia Esoterică*, Vicu Merlan, a fost prezent în data de 6 decembrie 2025, la Târgul de carte Gaudeamus, din cadrul complexului Romexpo din București. Evenimentul s-a desfășurat în Sala Titulescu, din Pavilionul B2. Moderator: Sorin Hurmuz, directorul Editurii Daksha. Invitat special: prof. dr. Vasile Zecheru. Autorul și-a prezentat cartea, iar apoi a răspuns la întrebările moderatorului și a publicului din sală.

A luat cuvântul și invitatul special dr. Vasile Zecheru, care a adus în discuție părerile sale despre lucrare, relația sa cu autorul, colaboarea din ultima vreme cu acesta.

După finalizarea evenimentului, cei prezenți s-au deplasat la standul 82 al Librării Editurii Daksha, unde doritorii și-au putut procura cele două volume ale cărții *Dacia Esoterică*, primind autograf de la autor.

În apropierea standului Editurii Daksha se afla un autor renumit, prin cărți sale cu subiecte îndăznețe, chiar incendiare, generalul Emil Străinu, care a dorit să-l cunoască pe autorul *Daciei Esoterice*, redactorul magazinului cultural - științific *Lohanul*, în revista căruia a fost publicat în mai multe rânduri.

Senator Cristian BEM: Dr. Vicu Merlan – Cărturarul din Huși care redeschide porțile Daciei mitice: *Să dedici 25 de ani unei singure opere, să strângi aproape o mie de pagini de cercetare, documentare și muncă de teren – aceasta este dovada pasiunii autentice și a dăruirii totale.*

În peisajul cultural al Moldovei, puțini cercetători

au reușit să îmbine atât de armonios rigoarea științifică, pasiunea pentru istorie și vocația arheologică precum doctorul și istoricul Vicu Merlan din municipiul Huși, județul Vaslui.

Personalitate discretă, dar cu o forță intelectuală remarcabilă, Vicu Merlan se afirmă ca unul dintre cei mai perseverenți și consecvenți investigatori ai moștenirii culturale dacice, dedicându-și peste două decenii și jumătate unei opere monumentale: „Dacia Esoterica” – o carte în două volume, însumând aproximativ o mie de pagini.

O lansare memorabilă la Târgul Gaudeamus! La invitația prestigioasei Edituri Daksha, lucrarea a fost lansată la Târgul de carte Gaudeamus din cadrul complexului Romexpo din București – un cadru simbolic pentru întâlnirea dintre public, cercetători și iubitorii de carte care prețuiesc efortul intelectual de anvergură. Prezentarea volumelor a adus în prim-plan nu doar informația acumulată în cei 25 de ani de muncă, ci și dimensiunea profund personală a proiectului: un drum al căutării, al verificării și al redeschiderii unor zone ale istoriei noastre mai puțin cercetate. O viață de arheolog dedicată adevărului și tradiției

„Dacia Esoterica” nu este o simplă carte, ci rezultatul unei investigații vaste și temeinice. Dr. Vicu Merlan și-a construit cercetarea pe baza unei documentații cuprinzătoare, adunate din marile biblioteci și arhive ale țării, dar și printr-o serie de expediții în teren, menite să verifice la fața locului legende, tradiții și mituri ce bântuie de secole istoria vechii Dacii.

Într-o epocă în care istoria este adesea privită prin filtrul comod al surselor digitale, Vicu Merlan readuce în prim-plan cercetarea „pe teren”, contactul direct cu siturile, cu martorii locali și cu urmele fizice ale trecutului. Expedițiile sale au cuprins nu doar spațiul românesc, ci și zone-cheie pentru înțelegerea civilizației geto-dace din Serbia, Bulgaria, Ungaria, precum și locuri sacre și pline de mister din Basarabia: Orhei, Țâpova, Saharna.

Cele două volume ale lucrării adună interpretări, analize și concluzii rezultate dintr-un demers interdisciplinar care îmbină:

- arheologia – ca metodă de descoperire a realului material;
- istoria – ca fundament al interpretării;
- mitologia și folclorul – ca depozit al memoriei colective dacice;
- antropologia culturală – ca instrument de

înțelegere a rădăcinilor spirituale ale poporului.

„Dacia Esoterica” este, în esență, o invitație la descoperire și la reflecție: o încercare de a reconstrui, prin mijloace științifice și printr-o intuiție cultivată, o lume veche și fascinantă, ale cărei ecouri se regăsesc încă în tradițiile și mentalitatea noastră.

Vicu Merlan – un paznic al memoriei noastre ancestrale! Prin această operă monumentală, Vicu Merlan devine nu doar autorul unei cărți de referință, ci și un adevărat paznic al patrimoniului spiritual dacic, un cercetător care înțelege că trecutul trăiește atât în documente, cât și în poveștile

transmise din generație în generație. Demersul său științific, construit cu migală și pasiune, este dovada că istoria nu este doar o succesiune de date, ci o aventură intelectuală în care adevărul se lasă descoperit doar celor suficient de perseverenți.

Într-o lume în continuă schimbare, în care identitatea devine tot mai fragilă, munca lui Vicu Merlan ne oferă un reper, o ancoră și un motiv de mândrie culturală. „Dacia Esoterica” este mai mult decât o carte: este o moștenire, iar numele lui Vicu Merlan se înscrie, de acum, printre acei cercetători care au contribuit esențial la înțelegerea trecutului nostru profund.

→ Continuare din pag. 25

în mintea mea:

– Promite-mi, i-am spus cu ochii umezi, că nu mă vei uita.

– Promit, gingașă stea!... Mi-a strâns mâna m-a apropiat de pieptul lui, m-a sărutat îndelung. Primul lui sărut a fost pentru mine ca un talisman pe care l-am atins cu sfială și speranță, fiindcă m-am îndrăgostit pentru totdeauna și, strângându-i mâna i-am șoptit zîmbind fericită...

– Așa-i că ne vom regăsi, dacă iubirea ne va ține în viață?

Au urmat zile de singurătate și neliniște...

Am început să-i scriu scrisori stropite cu roua ochilor și patima sufletului,... cu grijă și dor, dar neștiind adresa exactă a lui Marinică, le-am depozitat într-un vechi cuțar de lemn aflat în podul casei de la etajul al doilea, deasupra Teatrului Bulandra. Porumbelii care își făcuseră cuiburi în pod și se jucau nestingheriți, îi consideram că sunt ca oamenii: înțeleg ce le vorbesc ca unor frațiori și-i rog să ducă mesajele mele lui Marinică.

De sus, de la fereastra camerei mele, auzeam replicile actorilor, râsul și suspinele din teatru. Uneori, mi se părea că vocea lui Marinică răsuna printre replicile actorilor și-mi șoptea cuvinte de dragoste și alinare.

Anii grei s-au scurs unul după altul... fără să știu ce este cu el, dacă mai trăiește sau a murit. În toamna anului 1947, Marinică s-a întors. Era slăbit, la tâmplă îi apăruseră câteva fire de păr alb, numai ochii verzi ca frunza viței de vie erau senini și trimiteau o lumină fantastică spre mine. L-am

așteptat cu inima tremurând de emoție. Când l-am văzut, timpul parcă s-a oprit în loc. Între noi nu mai era nevoie de cuvinte – privirile vorbeau, lacrimile se amestecau cu zâmbetele, iar inimile noastre băteau la unison.

Fericiți, am început să ne reconstruim viața împreună. Plimbările prin Cișmigiu, serile la teatru, muzica care ne încălzea sufletele – toate păreau daruri perfecte, menite să celebreze iubirea noastră. Cu foarte mare greutate a reușit să-și reia cursurile la conservator, moment când pe fața lui a dispărut orice umbră de tristețe.

Într-o seară de neuitat, am pășit braț la braț în Sala de Marmură la CCA, Cercul Militar din București. Sunetul primelor note ale „Ultimului Vals” de Șostakovici ne-a prins în brațe și ne-a purtat pe ringul de dans. Pluteam în lumea fantastică a muzicii nemuritoare, eram în extaz: fără griji, fără frică, doar cu iubirea care ne ținuse în viață, care ne dăduse răbdare și speranță.

Tot ce fusese greu – scrisorile ascunse în cuțar, despărțirile și tăcerile... s-au topit în pașii noștri. Numai iubirea adevărată poate să treacă prin război, ani de așteptare și necunoscut, și să transforme o poveste ca toate celelalte într-o legendă a inimilor care nu s-au despărțit niciodată.

CÂNTEC DE PRIETEN

Închinat scriitorului Gheorghe Palel

Dan Sandu

A plecat ...dintre noi ultimul CAVALER de la „Străvechea curte” a poeziei românești, lăsând în loc prieteni îndurerați! Scriitorul **Gheorghe Palel** s-a mutat cu lira sa inconfundabilă pe aripile „Cocorilor de platină”, tot mai aproape de Domnul care-i pune mereu mâna pe creștet atunci când el surâdea lumii în armonii de cuvinte. Născut la 21 aprilie 1938, în familia unor gospodari moldoveni de prin părțile Iași-ului, (satul Tansa din plasa Negreștilor de Vaslui), pruncul Luminii de mai apoi primește numele sfântului doborâtor de balaur, creștinește descălecat pe la noi din șaua Călărețului Trac. Își începe truda școlară în comuna suburbană (cartier) Pantelimon, suburbie de București, ajungând să „escaladeze” spirala inevitabilă a școlirii „înalte” prin orașele în care tatăl său, ofițer de carieră, își servea patria: Roman, Sibiu, București. Încă din frumoșii ani ai adolescenței i se „spun” versurile la radio și publică, (inevitabil!), în revistele cazone ale vremii. Urmează anii deplinei afirmări în publicații de prestigiu: „Astra”, „Ateneu”, „Familia”, „Gazeta literară”, „Tomis”, „Vatra” etc. etc. Este remarcat, încă din anii debutului, de criticii literari ai momentului. Editorial, pășește în lumea bună a tiparniței cu „bucoavna” de suflet „**Povestiri de la mare**” – Editura EDEN, 1993, carte bine primită de către lectorii avizați. Spicuim, printre altele, în „foaia de parcurs” a autorului: „**Cămila albă**”, „**Strada Palisandrului**”, „**Cocorii de platină**”, „**Excelsior**”. Între anii 1965-2000 este fervent colaborator al Radioteleviziunii Române, iar la Radiodifuziunea Română colaborează permanent între anii 1973 și 2004. În anii tinereții mele bucureștene ne-am întâlnit amândoi, pe calea undelor, desigur, la emisiunea „**Poetica**”, proiecție culturală emblematică în acel timp, susținută cu profesionalism de poetul și realizatorul **Titus Vâjeu**. Scrie neîncetat, se afirmă generos în periodice „vizibile” din țară și ne onorează și pe noi, „provincialii” de la Bacău, cu intervenții substanțiale la cunoscutele publicații „**ATENEU**”, „**JURNALUL LITERAR**”, „**13 PLUS**”, „**SAREA PĂMÂNTULUI**”, „**PLUMB**” și „**IZVORUL NUMĂRUL 1**”,

dovadă a dragostei pe care a purtat-o mereu meleagurilor moldave! Despre activitatea literară a lui Gheorghe Palel se pronunță cu prisosință personalități ale culturii române, precum **Emil Botta** – prietenul său drag, **Virgil Carianopol**, **Radu Cârnci**, **C. Th. Ciobanu**, **Ștefan Augustin Doinaș**, **Geo Dumitrescu**, **Ovidiu Genaru**, **Emil Manu**, **Edgar Papu**, **C. Stănescu**, **Ion Iancu Vale**, **Titus Vâjeu**, **Romulus Vulcănescu**. Și lista poate continua! După ce-am publicat „*Numele poetului!*”, maestrul mă răsplătește cu o epistolă de toată frumusețea, din care, musai, „decupez” un fragment care-l recomandă posterității: *«Documentarul este succint, dar extrem de interesant, cu „percuție” științifică. Îmi iau îngăduința de a-i fi și eu recunoscător lui George Anca (de admirat pentru multe, dar, mai ales, pentru evoluția sa) pentru că a pus în mâini bune „acel miraculos exemplar din revista Latinitas”. Am privilegiul de a-l fi cunoscut și eu pe George Anca (nu și el pe mine) în anul 1965, la Cercul Literar „M. Eminescu” al Casei de Cultură a Studenților „Grigore Preoteasa” și figuram ambii cu versuri în Caietul Liric editat în 1965, adică acum o jumătate de secol. George Anca, la pagina 5, subsemnatul, la pagina 105, fiind eșalonați în ordine alfabetică. În acel „Caiet Liric” poeziile au fost selecționate de Șerban Cioculescu și o parte din cei selectați au devenit celebri, începând cu George Anca, Grigore Arbore, George Almosnino, Ion Andreiță, Octavian Anghel, Adrian Beldeanu, Octavian Berindei, Constanța Buzea, Mircea Ciobanu, Nicolae Ioana, Nora Iuga, Gabriela Melinescu, Iosif Naghiu, Tudor Opriș, Adrian Păunescu, Victoria Raicev, Paul Tutungiu.»* ...Cum aş putea să-l contrazic?

Noi, prietenii lui, eram considerați „Conți de Ghadara”! : „*La Curtea Conților de Ghadara/ Migdalii au înflorit mai luminoși/ Decât în alte primăveri*” ... Așa îi plăcea lui să spună despre cei dragi... Astăzi, când el nu mai pășește prin boala din răutatea lutului terestru și se pregătește de MAREA ÎNTÂLNIRE HRISTICĂ, noi îl plângem ca niște bieți oameni ce suntem și-l rugăm să-l spună Celui de Sus cu flori de lumină în glas, frumos și despre noi. Și să ne ierte că n-am știut a-l prețui îndeajuns! Și dă, Doamne, să nu dezamăgim!: ... „*mi-am amintit că ultimul cavaler/ dintre nedreptățiții conți/ în loc de sabie, purta în mâna dreaptă/ făclia nobiliară a unui crin!*” ... Dumnezeu a mai pictat un porumbel! Cu zăpezi de-nceputuri!...

RECENZIE SUBIECTIVĂ

La volumele de poezie „NODURI DE SEVĂ”, „CÂND AM ÎNVĂȚAT SĂ ZBOR”, „CU PALMELE PE CER”, „PROPRIETAR DE GÂNDURI” ale lui TEOFIL MÂNDRUȚIU apărute la Editura Ecou Transilvan, în 2025

Elena Lucia LOCUSTEANU

Continuare din numărul trecut

TEOFIL MÂNDRUȚIU vede metaforic redresarea POEZIEI prin „vindecarea cuvintelor.”

„Le vindec cu ierburi de leac,/ le curăță, le spăl, le îmbrac/ și fac la poli și antipod/ cuvintele – capăt de pod.” („Antipod”), dar și prin întoarcerea, prin credință, la folosirea Cuvântului cu forța lui benefică, dată de CREATOR: „Ne-ntoarcem la Cuvântul de-nceput,/ la-Nvățătorul care S-a-ntrupat/ (...)/ cuvintele din nou au înviat.”, prin efortul poezilor care-și cunosc menirea: „vom secera lumini de stele/ cu numele noastre/ înscrise în ele.” - („A semăna”).

Dar și prin „Purificare”: „Uneori, cuvintele se dezbracă/ pentru că trebuie să străbată/ inima curată;/ la podul predat veșniciei/ așteaptă Cuvântul care a fost la început;/ urmează marea trecere din vremelnicie/ în prezentul continuu al lui DUMNEZEU.”, pentru că Poezii sunt „într-un proiect nemuritor,/ Proprietari de gânduri și de vise.”

Poetul este un semănător de idealuri, purtători de vise și roade: „Pentru că a fost o primăvară a florilor,/ ajungem la o toamnă a culorilor;/ între cele două perioade/ suntem purtători de vise și roade.”, iar poezia este „floare”, „culoare”, „vis” și „rod”, dar și „lumină”, prin diversitatea tematică, trăiri, mesaj, conștient fiind, ca și marii creatori, că s-au „înrolat în oștirea sfântă a Cuvântului” și că atunci „Când va veni vremea de mare trecere”, vor „trece cu carul de snopi prin mijloc de vamă.” („Zodii”). Pentru că pentru poet „Cuvântul întrupat cu care ne hrănim,/ Este făgăduința că-n veci nu murim.” („Sabia”). El, poetul este chemat să arunce „în sus, din inima ta,/

un pumn de lumină,” - (sintagmă metaforică, cu multiple semnificații, a creației, poeziei) -/ „și ea se va transforma în stele.” („Un pumn de lumină”).

Potrivit „Rânduiei”: „În fiecare petală de floare/ Dumnezeu a pus sărbătoare,/ În fiecare adiere de vânt/ A pus și șoptiri din cuvânt.”, poezia e și „petală de floare” și „adiere de vânt”, „curcubeu” – metaforă și a diversității de specii, a frumuseții, ineditului, și nu numai, dar și „lumină”, potrivit versurilor din „Definiție”: „Poezia este curcubeu;/ cuvintele ei sunt culori;/ unite devin lumină.” Poeziile sunt „Adevăruri” ce rămân în veșnicie „Chiar dacă cerul și pământul vor trece,”// „Cuvintele mele vor rămâne”, cuvintele poetului, ca și ale lui HRISTOS deoarece „Cuvântul (...) este adevărul”.

Uneori, Creația/ Poezia e „Floare întemnițată” de nonvalare: „Întemnițată floare-n colț de stâncă,/ Ce vânturi rădăcinile-ți mănâncă?”. Dar poetul, printr-o invocație retorică, transmite un cald apel de reînviere a adevăratei poezii, subliniindu-i și menirea/ funcția de delectare, plăcere: „Voi, flori din colț de univers,/ Turnați-vă parfumurile-n vers,/ S-ajungă iarăși omul să vibreze,/ Toată ființa lui să lumineze.”, întrebându-se dacă semenii - „robi ai cuvântului” - vor fi capabili să reaprindă inspirația - „Focul nins”: „E prea mult frig în focul stins,/ Fiindcă în flacără a nins/(...)/ „Se va găsi cine-l aprinde?”. (Metafora „FOC SACRU” pentru inspirație e prezentă și la Macedonski).

TEOFIL MÂNDRUȚIU cultivă o lirică profetică în viziune biblică, folosindu-se cu măiestrie de termenii religioși.

„Pe axa timpului au fost semănate veșnicii;/ pe cea a materiei, oameni de țărână,/ în punctul lor de intersecție/ echilibrul îl ține crucea lui Hristos;/ celelalte balanțe nu-s decât deșertăciune/ și goană după vânt.” („Axe”).

Pentru că omul se află la „Intersecție” între viață și moarte ca într-o gară, așteptând „ultimul tren”: „Intersecția timpului cu viața noastră/ nu-i altceva decât o gară/ în care ne imbarcăm pentru a călători/ spre veșnicie.”

Suntem trecători prin timp – muritori, ca urmare a căderii în păcat, așa cum ne amintește Creatorul: „Te-am așezat în spațiu și în timp,/ Ți-am dat ca drept de viață veșnicia”/ „Dar, într-o zi, ai ascultat de șarpe,/ Uitând de legea pusă în poruncă,/ Ademenirea lui cu miez de harpe/ În mijlocul furtunii te aruncă.” („Spațiu și timp”).

Pierderea credinței aduce sentimentul zădărniceii, cuibărit între lumină și întuneric, între viață și

moarte, pentru că „*Dăm vamă*”: „*Pășim dinspre cușcă spre cușcă,/ Cerneala din Biblii se uscă,/ Căci nu am gustat din Cuvânt./ Tărâna se scurge-n pământ.*”

În epoca contemporană, unii oameni și-au pierdut credința, devenind „*Oi rătăcite, ce nu au Păstor*” („*Zid*”), uitând că viața e doar o clipă, o trecere prin lumină: „*Suntem atât de trecători/ În lumea asta trecătoare,/ Că între două trecători/ Ni-i viața doar străfulgerare.*” („*Trecători*”) și „*nu mai rămâne timp/ decât pentru eternitate.*” – moarte! („*Tăcere*”).

Cuvintele devin sintagme metaforice. Epitetele, personificările, comparațiile, motivele au funcții estetice inedite, ca și în „*COPACUL OM*”: „*Omul este ca un copac:/ dacă-i înstrăinezi rădăcinile,/ trunchiul moare,/ crengile i se usucă/ și nu ajunge la vremea/ cu flori și cu frunze.*”// (...) Astăzi, „*Lumea este ca un copac:/ dezrădăcinat,/ trunchiat-descălțat,/ scuturat,/ fulgerat*” și poetul ne avertizează: „*(...)// „respiră copacul, respiri tu și eu/ doar cât ne mai suflă în nări Dumnezeu.*”

Invocațiile și interogațiile retorice, cu caracter liturgic, dar și simbolurile conturează poverile morale ale omenirii... Poate de aceea se confesează „*Ăstei lumi*” „*Îți scriu, lume, poeme cu versuri albe,/ spre a-ți acoperi petele dalmațiene*”, „*Ăstei lumi, devenită „Bazar” „aproape infinit” și care „se scote pe ea însăși la vânzare” și în care și noțiunea de PATRIE nu mai are valoare, ca și respectul față de istorie și înaintași/strămoși: „Te-au furat, patrie, toți, din toate părțile,/ Ți-au ciuntit granițele și hărțile;/ Te-au vândut peste tot, tuturor și toată,/ Precum cea de pe urmă prostituată.*” („*Furt*”). „*Gospodăria ăstei țări/ se numește România;/ vecinii îi mută mejda după bunul lor plac/ și oamenii tac,*”// (...)// „*Peste numele tău aruncă-se zaruri,/ corabia-ți spartă se-neacă la maluri,/ desculță, flămândă, cerșești pe la porți,/ pe creștet ce aură porți?*”, pe când „*Pădurea de inimi, vecină cu spinii,/ o taie străinii;*” („*Gatere*”).

Radiografia lumii contemporane atee, lipsită de educație, elogiind false valori, vânzându-se, trădându-se, e conturată în imagini sarcastice, în „*Expirări*”: „*Expiră semnele de punctuație/ pentru că școlile și-au mutat orele în recreație,/ în talciocuri, pe tarabe cu praf*”, dar și în „*Cataloage*”: „*Se strigă la școală, din cataloage, absențe,*”// (...)// „*Din urlete omul își face ovații,/ Se vând în talcioc popoare și nații./ Curg neguri în haită și turmă,/ Ajunse de vremuri din urmă;*”// (...)// „*Pământul e tot o arsură/ Pansat cu bandaje de ură.*”// (...)// *Te plâng, omenire atee.*”

În lumea contemporană dreptatea nu-și are casă. La modă e lăcomia fără margini, imagini conturate și prin folosirea exclamației și interogației retorice, alături de numeroase motive, simboluri: „*Cum să ardă rug aprins/ În lutul uscat,/ Când în inimă au nins/ Spinii de păcat?*” („*Vise sparte*”) „*În cuibul dreptății nu-s ouă, nici pui,/ în junglă, incesturi nasc lei nesătui,/ flămândă stă noaptea la pândă, vânzându-l pe om cu dobândă./ Dobândă apoi la dobândă,/ o, lume, cât ești de flămândă!/ Se scot la mezat iar oameni postumi,/ dar cine mai cumpără cioburi de lumi?*” – suntem („*Cioburi de lumi*”).cu („*Tavan de cer*”): „*E mult prea jos al cerului tavan/ Să pună frâu și ham destrăbălării/ Rebut de inimi în rebut de șpan/ Se dă ca rob în ghearele pierzării.*”

Când „*Viața/ nu-i decât clipa suspendată/ între două eternități*”, „*Peste pământul uscat și trist/ Sentind covoare lui Anticrist;*” („*Se trag zăvoare*”). Și „*E-atâta de trist să auzi/ Că oamenii iarăși sunt nuzi*” („*Nud*”), iar „*Repetenții lumii ajung să o conducă*”// „*Îndepărtând-o de Dumnezeu.*”

Ne autocaracterizăm ca „*cetățeni ai cerului,/ iar pe pământ, doar peregrini/ și trecători,/ cât să ne numărăm tot mai grăbiți anii/ ca pe un mărunțiș.*”, neînțelegând „*că moartea/ nu este altceva/ decât absența eternității*” („*Absență*”).

Pentru TEOFIL MÂNDRUȚIU, „*Poeții, ca și profeții,/ sunt acei oameni care aud/ ce vorbește Dumnezeu/ și scriu cu mâna unui muritor/ cuvintele Lui,/ care ating veșnicia,/ și se roagă să fii acolo și tu.*” , adaug eu – „*Cititorule!*”

Pentru că „*Vine o vreme*” „*când e musai/ să facem ordine-în noi*”, Poetul, în cele două exclamații retorice, din al doilea catren al poeziei „*Vă!*”, ne cheamă la o nouă ordine mondială, bazată pe iubire și pace: „*Sfășie-ți haina cu semne de armă,/ Cheamă-ți soldații toți în cazarmă!/ Scrie tratate numai de pace,/ Scoate iubirea din carapace!*”, ordine în care, vibrând, să fim uniți, prin receptarea activă a universului artei autentice, purtătoare de marile valori creștine: „*Cititorule,/ te chem să vibrăm împreună/ aerul a poeme pe aceleași teme/ de la DUMNEZEU,/ mereu și mereu,*”// (...)// „*în oceanul infinitului/ fi –om atunci o altă făptură.*” („*Vibrații*”).

Pe omul „*Stăpân*” credința-l salvează, de aceea, TEOFIL MÂNDRUȚIU „*La rădăcina crucii*” nu se teme/ „*Pentru că l-am pe DUMNEZEU STĂPÂN!*”, convins fiind că „*Putem extrage veșnicia din fiecare clipă,/ îngenunchind la poala crucii sub aripă.*”

fiindcă „S-a-ntrupat Cuvântul/ și e sărbătoare”.

Poetul TEOFIL MÂNDRUȚIU, prin volumele sale de poezie rămâne „*Omul acela/ care respiră/ inspirație,/ apoi scrie/ cu literă vie/ în zbucium de mări/ vindecări!*”; „*îngenunchind la poala crucii sub aripă.*”, pentru că a scris „*cu penița, cu vârful de stea*”, implorându-l pe DUMNEZEU să facă „*capete de pod între Eden și poarta cerului-/ și între ele ridică pe valurile lumii/ corabia mântuirii Tale.*”, îndemnând tinere talente „*să scrie povești*” căci „*În vârful de peniță cerneluri așteaptă*”. Lui îi este „*dor de cerul ud brăzdat de ploii*”/ îi este „*dor de voi condeie noi*” pe care le îndeamnă să scrie „*cu lacrima/ și*

cerneala din culorile de curcubeu,/ niciodată înainte de a vă vorbi DUMNEZEU.”.

Închei cu versurile din „*Frământări*” și din „*Buchet*”: „*Câtă vreme suntem în pumnul lui Dumnezeu,/ suntem pe mâini bune*”, atâta timp cât suntem „*Buchet de flori*”// (...)// *pentru lumea toată,/ pe care* ” ne-o cuibărim „*la piept.*”

NOTE:

„Prefață!” semnată de Dan Marius Drăgan, la volumul de poezii al lui Teofil Mândruțiu - „DESENUL DIN NUCLEU”, Editura „Grinta”, Cluj-Napoca, 2013, p. 6- 9.

POEME

Daniel JUVERDEANU

Lumini de licurici

aparent fără nici-o noimă,
câteva crâmpoie de amintiri
au luminat, asemeni unor licurici,
cotloanele umbroase ale inimii
pentru-o clipă
pașii mei s-au intersectat cu ai tăi
și au pornit împreună...
la început a fost topăiala pașilor mari
în jurul pașilor mici
apoi pașii mici au rămas pe același loc,
iar pașii mari s-au învârtit,
cu măsura potrivită, în jurul lor
după care, pașii mici
s-au așezat peste urmele pașilor mari
și s-au afundat împreună
în mantia pufoasă a zăpezilor de altă dată

Cu fiecare toamnă care trece

la ceas de toamnă întârziată
străbătând întinsuri uitate
am ajuns în pădurea de-aramă
intrată-n hibernarea ancestrală
în fiecare toamnă care trece
puzderie de frunze îngălbenite
se-aștern în straturi înfoiate
peste pământu' -însetat de seva

cândva călător îndârjit
dornic să își afle menirea
acum doar un pribeag rătăcit
prin hățșul de doruri și gânduri

cu fiecare toamnă care trece
mă-ndepărtez de zilele senine
și pașii micșorați și poticniți
de era glaciara mi-i apropii

cu fiecare toamnă care trece
sălașul meșterit din frunze veștejite
se-naltă ca o amăgire-oarbă
și mă îmbie culcușul să mi-l aflui

se rup și cad
din lanțul trofic

Onomatopee

Am rugat vântul să-ți aducă în dar
un cântec șoptit, un cântec de dor

el, a trecut cătinel peste coala
pe care-ți scriam despre toate

a intrat în grădina cu visuri apuse,
închise cândva în temniți de piatră

s-a'nfoiat ca un dor și-a purces binișor
să-ți aducă, la ceas de toamnă târzie,

cântecelel auzit în grădina uitată
și parfumul discret al florilor de mai

u-u-u, ua-ua-ua, en-en-en, e-e-e
e-e-e, ua-ua-ua, en-en-en, u-u-uuu

LIRA și SLOVA de AUR a SUFLETULUI ROMÂNESC

- partea I -

Gheorghe Constantin NISTOROIU

*„Ca vulturii, codrul bogat,/ ca râul, ca piscul de munte,
Sub vânt lasă-ți lanul plecat,/ Dar Dacie, ridic-a ta frunte!”
(IULIA HAȘDEU)*

Cugetul primordial protodac – pelasgo-traco-geto-dacoromân care își are firul-fiorul-izvorul din Creație e eminentamente religios, monoteist ce întrupează pe linia lui firească, misiunea religioasă, vocația filosofiei, extazul artei, sublimul muzicii și al poeziei, care unite prin Harul divin dau sensul Ființei-Vieții: cel al MENIRII, DEVENIRII, PRIMENIRII, DĂINUIRII, NEMURIRII!

Așadar, Sufletul cult valah-românesc capătă toate dimensiunile harice: de libertate, frumos, bine, adevăr, omenie, înțelepciune, creație, dăruire, jertfă, iubire, liturghie, dragoste, care aduc o pătrundere și o înțelegere muzicală a tuturor lucrurilor prin care se slăvește Atotcreatorul!

Prototipul acestor virtuți supreme a fost ȚĂRANUL – PATRIARH aflat permanent în comuniune cu TATĂL ceresc, cu Fiul atotcreatorul a toate, cu Duhul Sfânt sfințitorul Cerului și al Pământului.

ȚĂRANUL – PATRIARH valah hărăzit cu firea sa naturală, curat religioasă și-a înfipt prin focul inimii, rădăcinile adânc în Glia străbună, iar prin dogoarea sufletului și-a rezemat menirea – sensul de Cer, întrupând deopotrivă Fiii bravi Patriei sale și Aleși cucernici TATĂLUI ceresc.

În VATRA noastră arhimilenară, încă din Zorii Creației divine, ȚĂRANUL valah – stăpânul Moșiei străbune și tâlcuitorul Tainei și Horoscopului ceresc a împlinit prin rugă, pricepere, semnul crucii și înțelepciune toate cele pe care i le-a îngăduit Bunul Dumnezeu: cântare, poezie, artă, știință, filosofie, cosmogonie, teologie, altfel spus: iubirea de Moșie și dragostea de Cer!

Pe lângă aceste virtuți firești s-a încununat însă și cu cele esențiale: răbdarea, bunătatea, curajul,

iertarea, lupta pentru demnitate lui Dumnezeu, a Neamului, a Patriei și a sa, iar în mod suprafiresc: mărturisirea, eroismul, martiriul și sfințenia – spiritualitatea traco-geto-daco-română – aristocrația națională - naționalismul ei în esență în care se reflectă armonia cosmică!

Pe acest val-vad-izvor-curgere de tradiție aristocrat pelasgă și princiar hristică, s-au sălășluit **Mamele-Dascăli, Învățătorii, Geniile, Artiștii, Preoții, Ostași bravi, Profeții, Filosofii, Eroii, Martirii, Sfinții** și îndeosebi **POEȚII harici, cei cu cunună de Sus**, având misiunea de a defini și redefini NAȚIUNEA lor pentru a o așeza în rândul de întâi STĂTĂTOARE a omenirii!

Așa s-a născut sub cromatica miresmei serafice imnul întregii Creștinătăți al Sfântului pelasg valah Niceta de Remesiana, **„PE TINE, DOAMNE, TE LĂUDĂM...”**, ca o prelungire și o străfulgerare întru sabia Cuvântului divin-Hristic, aflată în mâna Voievodului Oștirilor cerești, Arhistrategul Dreptății – Arhanghelul Mihail, dăruită nemuritorului Mihail Eminescu și miracolului pădăiei - Magdei Isanos, poeta *„ce se scaldă în zi ca un copil în rîu”*; ca un respiro celest carpatin în amonte Vlahuțean al României pitorești al temerarului basarabean Andrei Ciurunga, precum și în mistica iubirii Monahiei Teodosia – Zorica Lațcu, a sacerdotului Demostene Andronescu ori a marelui versificator al Bibliei, Traian Dorz.

În planul divin al spiritualității daco-române LIRA și SLOVA sufletului românesc reapare ca o scânteie aprinsă din cremenea lui Aron Cotruș, a lui Nichifor Crainic, a lui Ionel Zeana, în *„Strigătul din urmă”* al lui Petru C. Baci ori în rostuirea vremurilor *„Vorbirea Lucrurilor”* maiorului Ion Gheorghian Ciubreag, ecouri și vibrații ce tind înspre stărnirea de clopote în rugă de foc prin care pătrund *„Zărilor și Zodiile – Poeziilor din Închisoare* ale lui Aurelian Bentoiu.

Ecoul dangătelor ce reverberează adânc în frica, frustrările și revoltele românilor aflați azi într-o vreme de REDEFINIRE și REIDENTIFICARE a destinului nostru național s-a prelins din lacrima-slovei rapsodului Anatol Covali, ori strigătele răstignite pe Crucea nădejdiei mântuitoare a Românilor României Tainice, care țin treaz duhul românesc în istorie, în tradiție, în dreapta religie-credință, țâșnite din marile piepturi lirice ale geniilor de excepție patriotică George Coșbuc, Alexandru Vlahuță, Octavian Goga, Vasile Voiculescu, Ieroschimonașul Daniil Tudor, Iulia Hașdeu și mai tânăra Eliana Popa...

Cel dintâi cuvânt, expresie, psalm, sonet, rugă, catehism se închină de către poet/poetă Frumuseții și Iubirii întrupate absolut în Mântuitorul Hristos și Maria Mama Lui și Maica noastră.

„Te-ai născut din Sfânta Ana și-ai călcat prin glodul humii,/ Dar ca Tine n-a fost alta de la-ntemeierea lumii!/ Mai frumoasă ca frumosul, ce-aș putea spre slavă-ați scrie?/ Când Te laudă toți sfinții, Prea Curată-n veci, Marie!” (Eliana Popa, „Îți închin un imn, Femeie!, vol. Ce-ai iubit în mine, Doamne? Ed. Grafic, Craiova – 2019)

TAINĂ

„În ceasurile lungi de rugăciune,/ Când arde viața mea ca o făclie,/ Când mă topesc în flacăra cea vie,/ Ca să plinesc a dragostei minune.// Stă sufletul tăcut și nu mai știe/ De ce cuvintele îi par nebune;/ Și-n loc de stihuri nu mai poate spune,/ Decât numele tău prea scump, Marie!” (Zorica Lațcu -Maica Teodosia, Poezii, Ed. Sofia, București-2000)

DECENEU

„Pogoară către vale bătrânul Deceneu;/ Pe umerii lui saltă în mers cojocul greu./ De-un veac își duce traiul pe culme între cetini,/ Îi ling piciorul urșii și vulturii-s prieteni./ Citește-n firul ierbii și-n cerul plin de stele,/ Tot viitorul țării, închis în taine grele.// Coboară către vale încet bătrânul mag,/ Privind în depărtare al stâncilor șirag,/ Cu vârfuri sclipitoare de nea către nămezi,/ Și-n vale-s nișii de floare toți merii din livezi.// Se uită lung bătrânul, prelung, la țara Dacă/ Și genele cărunte pe ochii clari se pleacă.../ Privind la munți, la șesuri, cu vechile poteci,/ Adoarme lin bătrânul în somnul cel de veci...” (Zorica Lațcu Teodosia, Poezii, op. cit.)

DECEBAL CĂTRE POPOR

„Viața asta-i bun pierdut/ Când n-o trăiești cum ai fi vrut!/ Și-acum ar vrea un neam călău/ S-arunce jug în gâtul tău:/ E rău destul că ne-am născut,/ Mai vrem și-al doilea rău?// Din zei de-am fi scoborâtori,/ C-o moarte tot suntem datori!/ Totuna e dac-ai murit/ Flăcău ori moș îngârbovit;/ Dar nu-i totuna leu să mori/ ori câne-nlăntuit.// Cei ce se luptă murmurând,/ De s-ar lupta și-n primul rând,/ Ei tot atât de buni ne par/ Ca orișicare laș fugar!/ Murmurul, azi și orișicând/ E plânset în zadar!// Iar a tăcea și lașii știu!/ Toți morții tac! Dar cine-i viu/ Să râdă! Bunii râd și cad!/ Să râdem, dar, viteaz răsad,/ Să fie-un hohotit și-un chiu/ Din ceruri până-n iad!

De-ar curge sângele pârău,/ Nebiruit e brațul tău/ Când morții-n față nu tresari!/ Și însuți ție-un zeu îți pari/ Când râzi de ce se tem mai rău/ Dușmanii tăi cei tari.// Ei sunt romani! Și ce mai sunt?/ Nu ei, ci de-ar veni Cel sfânt,/ Zamolxe, c-un întreg popor/ De zei, i-am întreba: ce vor?/ Și nu le-am da nici lor pământ/ Căci ei au cerul lor!// Și-acum, bărbați, un fier și-un scut!/ E rău desul că ne-am născut: Dar cui

i-e frică de război/ E liber de-a pleca napoi,/ Iar cine-i vânzător vândut/ Să iasă dintre noi!// Eu nu mai am nimic de spus!/ Voi brațele jurând le-ați pus/ Pe scut! Puterea este-n voi/ Și-n zei! Dar vă gândiți, eroi,/ Că zeii sunt departe, sus,/ Dușmanii lângă noi!” (George Coșbuc, Nunta Zamfirei, Ed. Ion Creangă, București – 1989)

ROMÂNIA

„Tu, Muză care-mprăști miresme abia simțite,/ Vino, cununi de roze se cade a-ți găti,/ /părul tău negru lasă-l în plete răvășite,/ Căci astăzi împreună un dulce cânt vom fi:/ Cânta-vom amândouă plaiuri din țara mea,/ Cu grânele de aur, de Dunăre stropite,/ Cu dealuri unde vița de struguri este grea.// Doar ce-a surâs Vecia și munții săi îi scoase:/ Bărbați frumoși, în truda câmpiilor mănoase;/ /și mândre, ca seninul, albastrul firmament,/ Femeile torc lâna, cântând, pe la fântână,/ Pe-acest pământ ales din Orient.

Cu aripi de arginturi, Muză a mea stăpână,/ Tu, care-ajungi în locuri-lăcașe pentru zei,/ Aleargă! Zboară iute, și ale tale plete/ Să-nmiresmeze drumul. În ceruri să te vrei, //și-acolo, din văzduhul preablând, ce ți se dete,/ Din multa înălțime, privește-n lung și-n lat.// Jos, pe pământuri care aproape-s asfințite,/ Între un mare fluviu, un fluviu împărat,/ Și piscuri cu păduri de taine năpădite/ Străluminat vedea-vei și-n înflorire plaiul,/ Și dacă-așa văzându-l vei spune: „Este raiul,/ Țara lui Dumnezeu, blagoslovită glia”,/ O, Muză, drept vei spune:/ căci este ROMÂNIA!” (Iulia Hașdeu, Scrieri Alese, Ed. Minerva, București-1988)

RUGĂCIUNE

„Rătăcitor, cu ochii tulburi,/ Cu trupul istovit de cale,/ Eu cad neputincios, stăpâne,/ În fața strălucirii tale./ În drum mi se desfac prăpăstii,/ Și-n negură se-mbracă zarea,/ Eu în genunchi spre tine caut:/ Părinte,-orânduie-mi cărarea!// În pieptul zbuciumat de doruri/ Eu simt ispitele cum sapă,/ Cum vor să-mi tulbure izvorul/ Din care sufletul s-adapă./ Din valul lumii lor mă smulge/ Și cu povața ta-nțeleaptă,/ În veci spre cei rămași în urmă,/ Tu, Doamne, văzul meu îndreaptă.// Dezleagă minții mele taina/ Și legea farmecelor firii,/ Sădește-n brațul meu de-a pururi/ Tăria urii și-a iubirii./ Dă-mi cântecul și dă-mi lumina/ Și zvonul firii-ndrăgostite,/ Dă-i raza soarelui de vară/ Pleoapei mele ostenite.

Alungă patimile mele,/ Pe veci strigarea lor o frânge,/ Și de durerea altor inimi/ Învață-mă pe mine-a plânge. Nu rostul meu, de-a pururi pradă/ Ursitei măștere și rele,/ Ci jalea unei lumi, părinte,/ Să plângă-n lacrimile mele.// Dă-mi tot amarul, toată

truda/ Atâtor doruri fără leacuri,/ Dă-mi viforul în care urlă/ Și gem robiile de veacuri./ /De mult gem umiliții-n umbră,/ Cu umeri gârbovi de povară.../ Durerea lor înfricoșată/ În inimă tu mi-o coboară./ / În suflet seamănă-mi furtună/ Să-l simt în matca-i cum se zbate,/ /cum tot amarul se revarsă/ Pe strunele înfiorate:/ Și cum sub bolta lui aprinsă,/ În smalt de fulgere albastre,/ Încheagă-și glasul de aramă:/ Cântarea pătimirii noastre.” (Octavian Goga, Poezii, Ed. Tineretului, București-1967)

Poezii/ poetesele sufletului românesc creștin ortodox, adică cei suverani pe pământul Vetrei lor și pe Moșia Străbunilor din cer, sunt hărăziți de Mântuitorul HRISTOS – Poetul absolut al iubirii, să aibă un destin aparte, ales pentru a înnoi – reînnoi – redefini Destinul neamului lor, purtându-și cu demnitate CRUCEA hărăzită.

„Un steag se ridică spre soare,/ mai sus, mai măreț strălucind,/ e CRUCEA în veci salvatoare,/ cerească poruncă vestind./ / O goarnă cerească răsună,/ mai larg, mai adânc străbătând,/ în lume-mpărțind Vestea Bună,/ pe toți pentru ea-nflăcărând./ / O sabie sfântă străluce/ și-ndeamnă viteaz: îndrăzniți!/ HRISTOS prin credință și CRUCE,/ iubind și slujind biruiți./ / Credința străbună v-așteaptă/ uniți să-L slujiți credincios,/ o singură cale: cea dreaptă/ și-o singură țintă: HRISTOS!” (Traian Dorz, Almanah „Iisus Biruitorul” 2001)

Descălecătorii Lirei și Slovei de Aur a Sufletului Românesc își găsesc slăvirile măiestre în fracuri maiestuoase ca pentru o premieră regală, purtând însă pe dedesupt o tunică albă cu fireturi albastre-aurii-biruitoare, de care e prins însă cu finețe hanterul brav de haiduc!

„...Și acum priviți cu spaimă fața noastră sceptic-rece,/ Vă mirați cum de minciuna astăzi nu vi se mai trece?/ Când vedem că toți aceia care vorbe mari aruncă/ Numai banul îl vânează și câștigul fără muncă,/ Azi, când fraza lustruită nu ne poate înșela,/ Astăzi alții sunt de vină, domnii mei, nu este-asa?/ Prea v-ați arătat arama, sfâșiind această țară,/ Prea făcurăți neamul nostru de rușine și ocară,/ Prea v-ați bătut joc de limbă, de străbuni și obicei,/ Ca să nu s-arate-odată ce sunteți – niște mișei!/ Da, câștigul fără muncă, iată singura pornire,/ Virtutea? e-o nerozie; Geniul? O nefericire.

Dar lăsați măcar strămoșii ca să doarmă-n colb de cronici/ Din trecutul de mărire v-ar privi cel mult ironici./ Cum nu vii tu, Țepeș doamne, ca punând mâna pe ei,/ Să-i împărți în două cete: în smintiți și în mișei,/ Și în două temniți large cu de-a sila să-i aduni,/ Să dai foc la pușcărie și la casa de nebuni!” (Eminescu, Scrisoarea III în Poezii, Editura Pentru Literatură, 1965)

„Măria Ta, când Țara Românească ți-a fost și tron, și crez, și-mpărăție,/ Tu ai grăit cuvânt ca să rămână, și legământ să vii din veșnicie;/ Că ai să-nvii și să mai mori odată, de câte ori valahii te-or chema,/ În al lor sânge, vei fi viu... să știe și să se teamă lifta asta rea!// Sunt fiică de valah și am un crez, că nația română n-o să piară,/ Suntem puțini aceia ce-am rămas, căci cei mai mulți s-au rătăcit de țară./ Și din istorii ni te-au șters vânduții, ți-au inventat legende cu vampiri/ Măria Ta, mai poți veni odată, în țepe, ca pe iepuri, să-i înșiri?” (Eliana Popa, Cântec Luminii, Solie, Măriei Sale, Vlad Voievod!, Ed. Grafic Craiova-2025)

„Măria Ta din cronica bătrână,/ Ce-ți clatini peste veacuri umbra naltă/ Cu sceptrul tău de aur într-o mână/ Și țepa ca o lance în celaltă,/ / Tu care ai stropșit năpraznic turcii,/ Boierii răi, tâlharii și vlădicii/ Și stîrful li l-ai pus în vârful furcii,/ De se zbătea pădurea ca aricii,/ Tu care-ai pus pe tron întâia oară/ Ca să domnească Sfânta Direptate/ Și ai stârpit necruțător din țară,/ Fărădelegi, trădări și strâmbătate, -// Nu vezi cum joacă hoardele barbare/ Pe trupul țării tale răstignite,/ Cum pângăresc străvechile altare/ Și ne slutesc sălbatic sub copite?

N-auzi în sihăstria criptei tale,/ Din tot amarul gloatelor bătute,/ Și gemete și vaiete de jale/ Și hohotele slugilor vândute?// Măria Ta, îndură-te și scoală,/ De sub povara lespedei bătrâne,/ Dă iar prin veac un iureș, o năvală,/ Ștropșește țeasta hoardelor păgâne./ / Și fă să crească rânduind în vârfuri/ Călăii toți trași în frigăi ca mieii,/ Priveliștea pădurilor de stârvuri,/ Să tremure de-a pururi toți mișei!” (Ionel Zeana, Vlad Țepeș în, Golgota Românească – Poeme, Soc. Culturală Lamura, București – 1995)

„Așa, ca să petrecem împreună, / în cinstea dumneavoastră boieri mari,/ am tras în țepi cinci tururi de șalvari/ și-un pașă cu turbanul cât o lună./ / Aici scâncește încă un vlădică,/ proptit într-o prăjină de arțar,/ Alături se holbează un tâlhar,/ că vârful țepii i-a trecut prin chică./ / Ciorchinii grași de hoți și pierdevară/ îi sprijin, să nu cadă, în araci,/ și-n lungi frigări cioplite din copaci/ înfig curvari și trădători de țară./ / Să-nceapă cina! Toarnă-mi în bărdacă,/ tu, Doamnă, vinul ochilor tăi mari,/ să beau pentru jupânii puși în pari/ și ninși de stele ca de promoroacă.” (Ștefan Demetrescu, Țepeș, Ed. Marineasa, Timișoara-1994)

Toți acești mari POETI – LIRĂ și SLOVĂ a SUFLETULUI ROMÂNESC s-au împărțit prin destinul lor cuminecat într-un NEMURIRE în două cete: unii au fost purtători ALEȘI ai Crucii lui HRISTOS, alții au fost și încă mai sunt RĂSTIGNITORI ai Crucii într-un HRISTOS!

POEM

Ion Iancu Vale

marșul suicidar al protezelor

Undeva, pe întinsa Câmpie a Tăcerii,
Ultimul Far semnalizează palid și intermitent
fire sticloase și rare de iarbă străpung fără convingere
cochilia roșietică și fărâmicioasă a solului.

Curenți incandescenti de aer învolutează pânze
albe de praf, generând tornade rebele antrenând
miasme fetide ce viciază aerul, incitând Marea Angoasă
spre a-și flutura aripile cenușii.

Cortegii șerpuitoare de proteze se precipită,
busculându-se,
într-un lugubru scârțâit de balamale ruginite,
către Ultimul Far:

Ignorând Nelimitata Crevasă ascunsă dincolo de el,
Ultimul Far pâlpâie spasmodic atrăgând implacabil
unduitoarea procesiune ce înaintează peste întinderea
pustie

pe care, din loc în loc, gnaisuri gigantice,
diamantin șlefuite, le ațin calea.

Undeva, în spatele Ultimului Far, perfid ascunsă,
Nelimitata Crevasă își macină canin tăcerea spațială,
așteptând cu răbdare Irevocabilul Dar.

Bizara procesiune compusă din proteze din material
sintetic,

metalice sau din lemn, plăci dentare, peruci,
vase sanguine artificiale,

ochi de sticlă și alte organe aparținând cândva
sau trebuind să aparțină,

ființelor umane, dotate acum de către
veșnica putere obscură cu afectivitate senzorială,
se târâște chinuită, parcă, de ictusuri comițiale

spre unica lumină rămasă.

Ultimul Far, fascie plâpândă și efemeră în vasta
și orbitoarea semiobscuritate, pâlpâie agonice.

Deodată proteza unui picior, proteza unei mâini
și o perucă bărbătească se detașează de grosul masei.
mâna, suprapusă piciorului vârat într-un bocanc militar;
se cațără pe coama unui gnais, fluturând
în degetele rășchirate peruca decolorată.

Un glas cavernos împunge zarea,
făcând uriașul și agitatul convoi să se oprească
și să asculte Inspirata Tripletă:

„Încotro te îndrepti, popor al protezelor,

spre ce țel iluzoriu îți porți pașii
lumina aceea e înșelătoare, universul spre care
ne ademeneste acum, este fals
oprește-te, popor al protezelor
marșul nostru este suicidar,
să rămânem unde suntem
și să redăm vieții câmpia aceasta,
să ocrotim sâmburele încă viu,
să întemeiem pe tărâmul acesta un nou spațiu vital
să ne oprim, popor al protezelor,
lumina aceea ne ademeneste spre autodistrugere
opriți-vă, cât mai e timp, opriți-vă”.

Inspirata Tripletă tace așteptând reacția mulțimii.
În rândul protezelor se iscă freamăt și ele se agită
un timp, sfătuindu-se.
Într-un târziu, un tunet format din mii de glasuri
despică zarea plumburie:
„Nu-i adevărat, vrem să scăpăm din acest imperiu

al deznădejdiei și al morții
acolo unde se zărește lumina trebuie să fie bine
înainte, popor al protezelor; înainte”.

Și protezele își reîncep marșul cu și mai multă vigoare,
strivind sub tălpi Inspirata Tripletă.
Timpul trece și distanța dintre Ultimul Far
și mărșălători se micșorează.
Deodată, firava lumină dispăre total
cenușiul devine aproape negru și material.
Protezele încremenesc,
teama planează demential deasupra gloatei
apoi, antrenate de o groază totală,
scoțând un vaiet prelung, acestea
se aruncă într-un ultim asalt,
rostogolindu-se unele peste altele
în gura larg căscată a Nelimitatei Crevase,
care le înghite, horcăind abisală.
Pe întinsa Câmpie a Tăcerii,
uriașul spațiu plumburiu rămâne mai departe
netulburat.

Doar farmacistul Figueras
caută fără conținere, absolut nimic.

Peisaj de iarnă, de Carmen Donose

Cogito

„Înțeleptul se formează singur, prostul trăiește doar ca să moară”

-Frank Herbert

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>